

In deze bundel kan u de voor openbaarmaking vatbare dossierstukken bij de volgende mededelingen vinden:

* Toelichting: Socio-economische impact van corona in Gent'. (met bijlagen voor de raadsleden)

* Toelichting: Socio-economische impact van corona in Gent'. (met bijlagen voor de raadsleden)

* Toelichting: Socio-economische impact van corona in Gent'. (met bijlagen voor de raadsleden)

Openbare bijlage(n)

- 20201006_DO_MOW_data socioeconomische impact.pdf

gent: zoveel stad

Socio-economische impact van corona in Gent

Toelichting commissie MOW – 06/10/2020

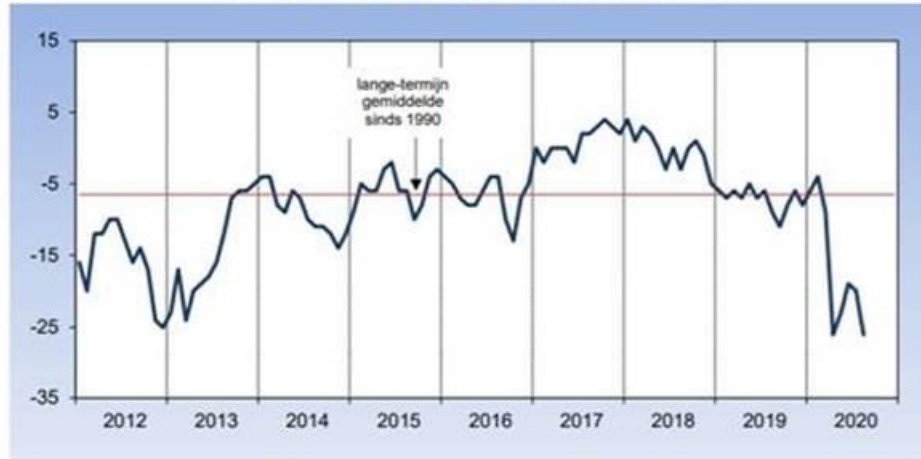

ALLE NEUZEN
IN DEZE
RICHTING
SAMEN TEGEN CORONA

Dienst Economie – Dienst Werk

consumenten- & ondernemersvertrouwen

INDICATOR VAN HET CONSUMENTENVERTROUWEN

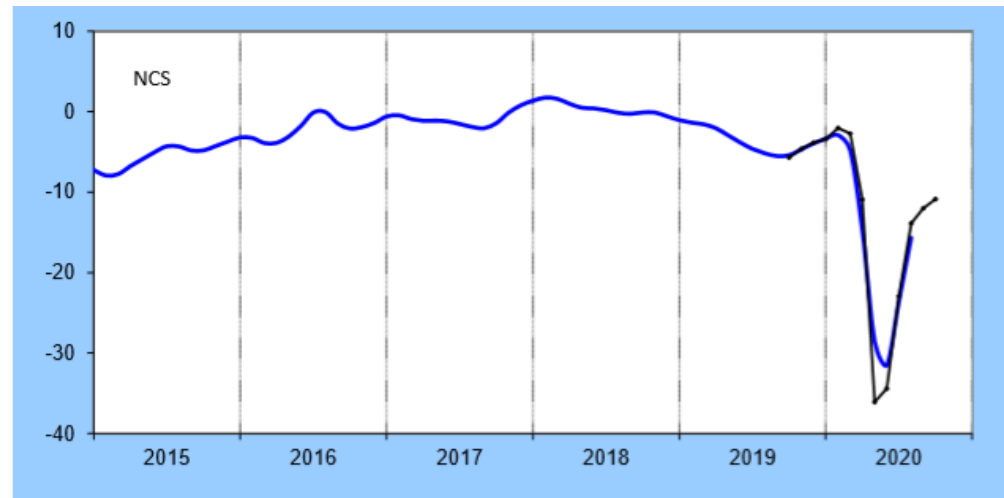
ERMG:

“herstel bedrijfsomzet is in september stilgevallen”

“ondernemingen schatten omzet nog 14% lager dan normaal”

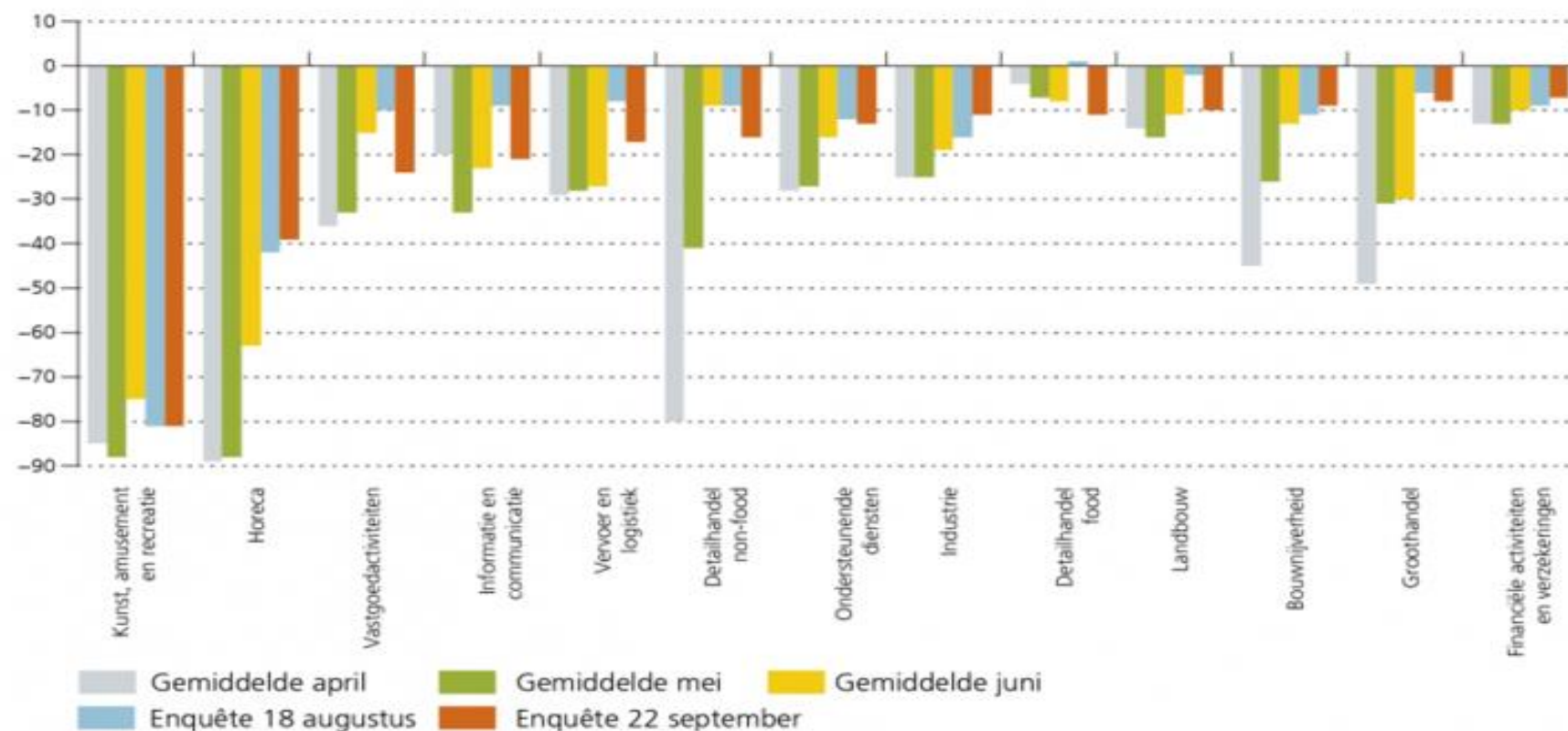
“1 op 5 ondernemingen heeft nog steeds liquiditeitsproblemen”

Indicator van het ondernemersvertrouwen

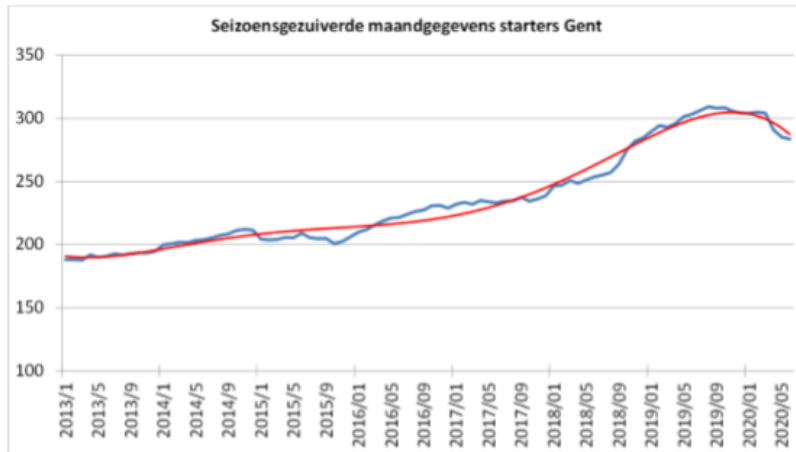
gent: zoveel stad

Grafiek 2: Omzetsdaling per bedrijfstak
(in %, gewogen gemiddelden op basis van de omzet)

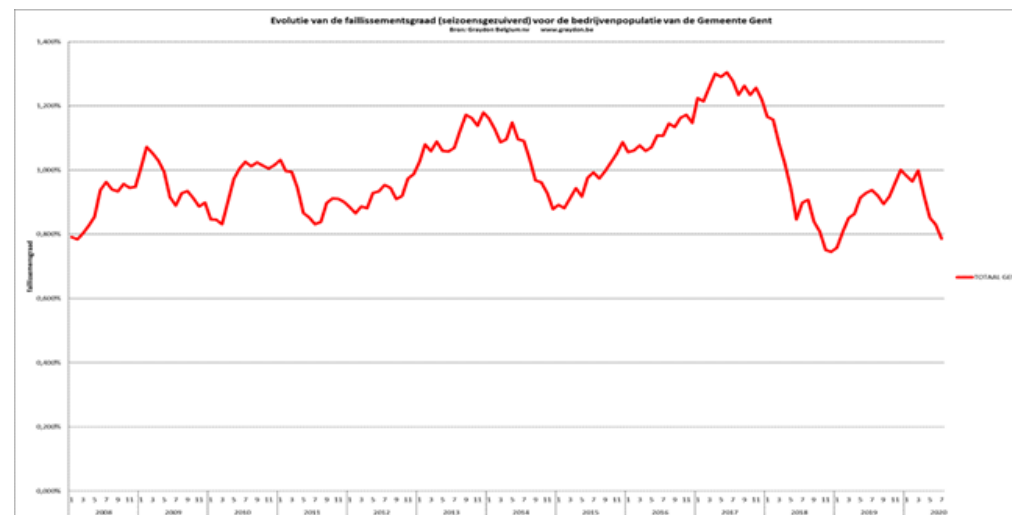
Bronnen: BECI, Boerenbond, NSZ, UCM, UNIZO, UWE, VBO, VOKA, NBB.

Demografie Gentse ondernemers

Q2 2020:

- - 30% starters
- - 67% faillissementen
- - 47% stopzettingen
- Jobverlies door faling: 84

gent: zoveel stad

Gentse impact

Situatie begin mei 2020

7	8	9
3.31%	1.38%	27.18%
1142	477	9382
4	5	6
1.65%	1.00%	44.98%
569	345	15526
1	2	3
1.70%	1.30%	17.49%
586	453	6035

Situatie juni 2020

7	8	9
2.80%	2.48%	52.48%
968	858	18152
4	5	6
0.94%	0.75%	28.58%
326	259	9884
1	2	3
0.53%	0.68%	10.77%
182	236	3724

Situatie 31 augustus 2020

7	8	9
2.77%	2.25%	47.98%
965	783	16701
4	5	6
0.91%	0.77%	28.19%
317	268	9812
1	2	3
0.82%	1.04%	15.28%
285	361	5318

Totale Gentse economie:

Mogelijke totale staatsteun ontvangen: 549 mio €

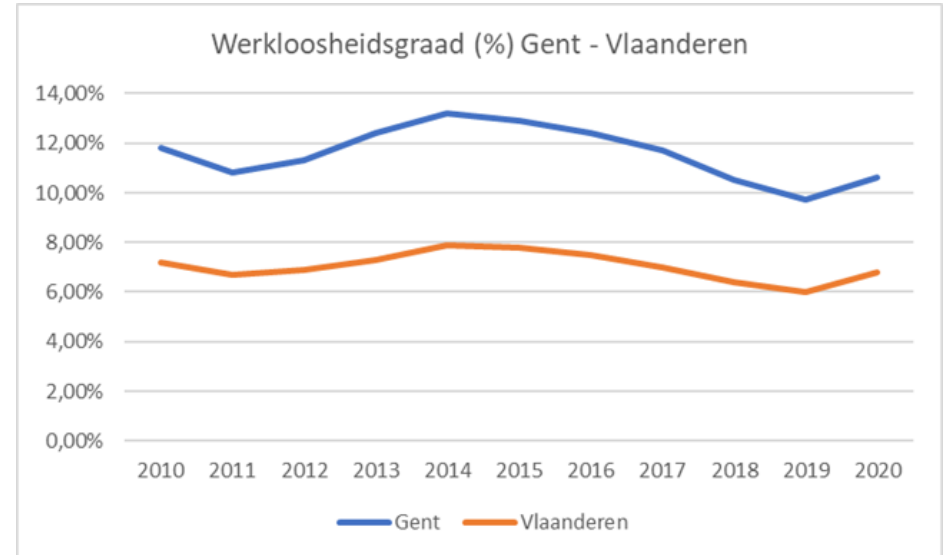
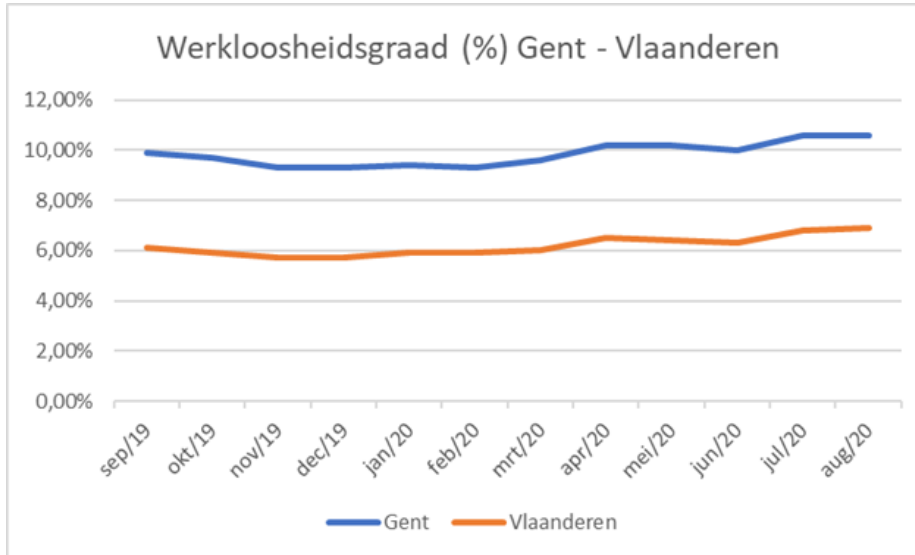
Totale kapitaalsnood na ondersteuning: 1,2 miljard €

Mogelijks jobverlies: 12.070 VTE

Gentse sectoren

- **Detail- & groothandel: 18,7% - 708**
  - Versnelde transitie van retaillandschap
- **Horeca: 28,9% - 536**
  - ¼ café's – ¾ cateraars
- **Industrie: 14% - 206**
  - Materialen voor bouwsector
- **Onderwijs: 84% - 881**
  - Belang van persoonlijke contacten
- **Kunst – amusement en recrea: 27,5% - 561**
  - Evenementen en sport

Gentse werkloosheidsgraad

Korte termijn

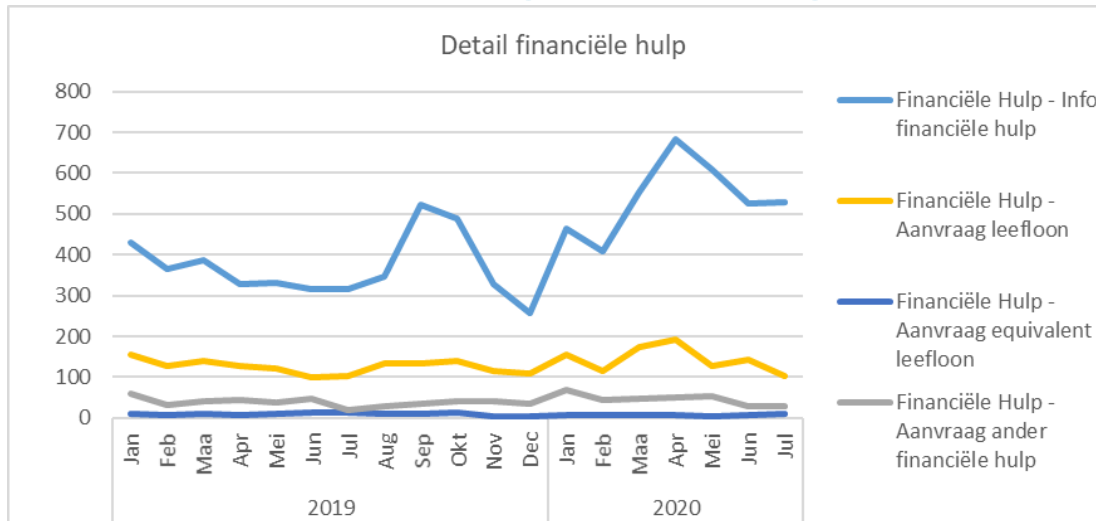
Gefaseerde stijging werkloosheid:

- 1) uitzendkrachten & tijdelijke contracten
- 2) Schoolverlaters (?)
- 3) Falingen & herstructureringen (?)

Lange termijn

Cijfers komen niet in de buurt van piek 2014.

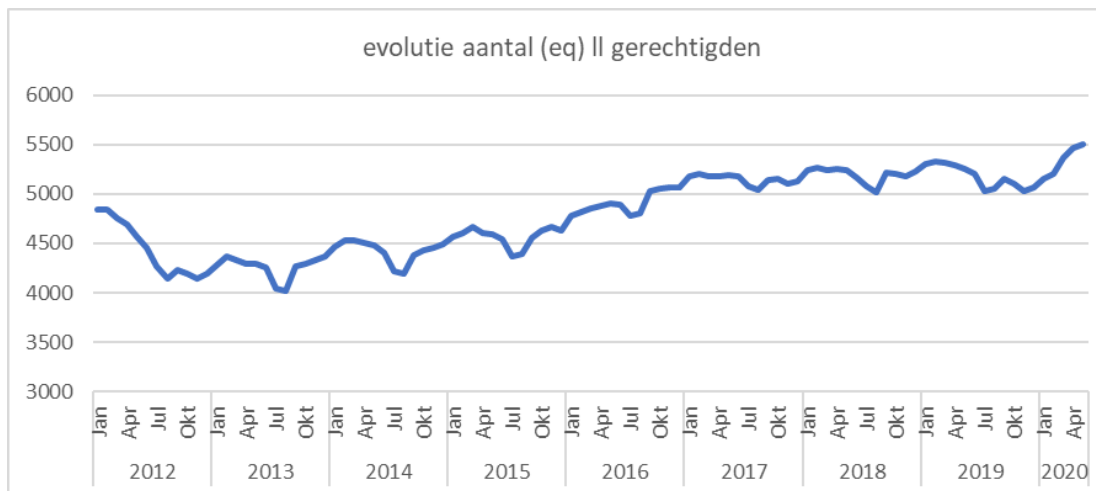
Gentse leefloongerechtigden & hulpvragen OCMW

Q2 2020:

+52% hulpvragen onthaal

Resulteert weinig in aanvraag financiële tussenkomst.

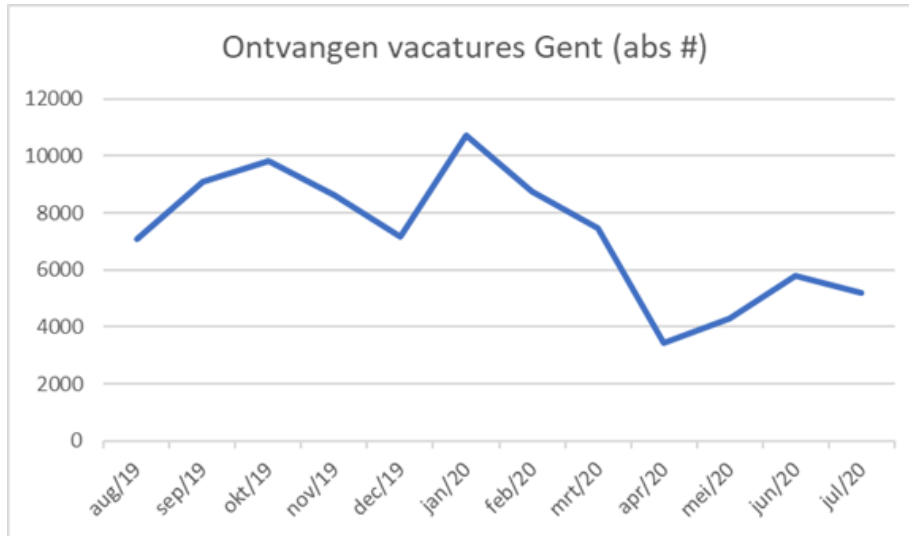

Q2 2020:

Stijging (eq) II-gerechtigden door nieuwe instroom en lage uitstroom.

≈ historische piek 2010

Gentse vacatures

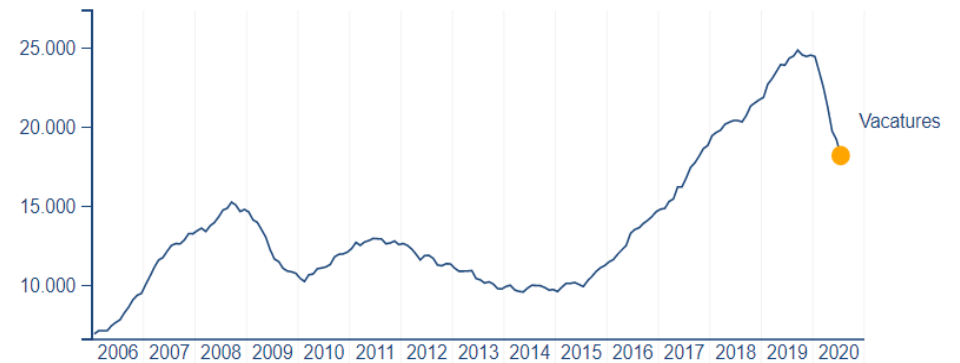
Korte termijn

Daling aantal ontvangen vacatures:

- 1) Communicatie- en kennisberoepen
- 2) Horeca, handel en verkoop
- 3) Administratieve beroepen

Evolutie van het aantal vacatures

(Ontvangen vacatures in de laatste 12 maanden)

Lange termijn

Cijfers komen niet in de buurt van dal 2014.

Krapte op de arbeidsmarkt blijft.

Gekende uitdagingen worden versneld.

Vragen?

* Toelichting: Socio-economische impact van corona in Gent'. (met bijlagen voor de raadsleden)

Openbare bijlage(n)

- 20201006_DO_MOW_foto socio econ impact corona in Gent Dienst Werk en Dienst Economie.pdf

Socio-economische impact van corona in Gent

---

18 september 2020

Sofie Bracke – schepen van Economie
Bram Van Braeckevelt – schepen van Werk
Rudy Coddens – schepen van Sociaal beleid
Stad Gent

Colofon

Stad Gent

Dienst Economie en Dienst Werk

Publicatiedatum

18 september 2020

Contact

Els De Leeuw en Gudrun Van der Gucht

Postadres

Stad Gent – Dienst Economie en Dienst Werk
Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

W.Wilsonplein 5, 9000 Gent

Inhoud

1. INLEIDING	5
2. IMPACT OP DE GENTSE ECONOMIE	6
2.1 CONSUMENTENVERTROUWEN	7
2.2 ONDERNEMERSVERTROUWEN	9
2.3 DEMOGRAFIE ONDERNEMINGEN	12
2.3.1 Startende ondernemers	12
2.3.2 Sectoren met de meeste starters	13
2.3.3 Faillissementen	13
2.3.4 Sectoren met de meeste faillissementen	14
2.3.5 Stopzettingen	15
2.4 OVERZICHT MEEST GEÏMPACTEERDE SECTOREN	15
2.4.1 Aantal bedrijven in segmenten 1 tot 4	15
2.4.2 Procentueel aantal bedrijven per sector in segmenten 1 tot 4	16
2.4.3 Aantal jobs per sector in segment 1 tot 4	16
2.4.4 Benodigd kapitaal per sector na tussenkomst Vlaamse en federale steun	16
2.5 KAPITAALSNOOD	16
2.6 DETAILNIVEAU MEEST GEÏMPACTEERDE SECTOREN	19
2.6.1 Detailhandel en groothandel	19
2.6.2 Horeca	21
2.6.3 Industrie	21
2.6.4 Onderwijs	21
2.6.5 Kunst- amusement en recrea	21
2.7 ANDERE BRONNEN VOOR BEREKENING OMZETVERLIES	22
2.8 DIGITALISERING: BOOST E-COMMERCE	24
2.8.1 Betaaltransacties	25
2.8.2 Voeding	25
2.8.3 Non-food	26
2.9 KREDIETAANVRAGEN	26
2.10 BUITENLANDSE EN BINNENLANDSE INVESTERINGEN	26
2.10.1 DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN (FDI)	26
2.10.2 BINNENLANDSE INVESTERINGEN	27
3. IMPACT OP DE GENTSE ARBEIDSMARKT	28
3.1 WERKLOOSHEIDSGRAAD	28

3.2	NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN	29
3.3	TIJDELIJKE WERKLOZEN	31
3.4	LEEFLOONGERECHTIGDEN EN HULPVRAGEN OCMW	31
3.4.1	Toevloed Gentenaren naar fysieke onthalen OCMW	31
3.4.2	Voorschotten op werkloosheid	33
3.4.3	Impact op (equivalent) leefloongerechtigden	34
3.5	VACATURES	35
3.5.1	Ontvangen vacatures	35
3.5.2	Blijvende mismatch op de arbeidsmarkt	37
3.5.3	Ondernemersvertrouwen op vlak van personeel	38
4.	IMPACT OP NORTH SEA PORT	40
4.1	RESULTATEN EERSTE SEMESTER	40
4.1.1	Goederenoverslag	40
4.1.2	Binnenvaart	41
4.2	CONCLUSIE EERSTE SEMESTER	41

1 INLEIDING

In maart 2020 werden de Gentenaren ondergedompeld in een **globale gezondheids crisis** die ook een **zware economische impact** heeft op de Gentse ondernemers en bedrijven. Diverse prognoses en opinies wijzen op **een van de grootste naoorlogse economische crisissen**. De reikwijdte van de effecten ervan blijft evenwel nog onzeker. Volgens de OESO (Economic Outlook, juni 2020) *“has triggered [corona] the most severe economic recession in nearly a century and is causing enormous damage to people’s health, jobs and well-being.”*

Sinds dit voorjaar wordt de impact van de coronacrisis ook binnen onze stad **gemonitord**. Zo heeft de Stad Gent in juni een eerste **impactrapportering** opgemaakt aan de hand van dataleverancier **Graydon**. In dit rapport maken we een **breder balans op van de op vandaag gekende effecten op het socio-economisch weefsel**. Aan de hand van de diverse beschikbare datasets geven we een overzicht van de impact op de economie, arbeidsmarkt en North Sea Port.

Het is de doelstelling om ook na dit rapport (september 2020) de monitoring verder te zetten en regelmatig te rapporteren, zeker gezien de diverse vertragende effecten die spelen en evoluties op vlak van beleidsmaatregelen die hun vol beslag niet kennen.

2 IMPACT OP DE GENTSE ECONOMIE

De afgelopen maanden is de impact van de coronacrisis op de Gentse economie veel **concreter** geworden. Waar in april en mei alle toekomstperspectieven voor bedrijven onzeker waren, krijgen bedrijven beter zicht op hun vooruitzichten. Toch blijft de onzekerheid sluimeren, zeker door de **tweede coronagolf** tijdens de zomermaanden en de bijkomende maatregelen die opnieuw impact hebben op de businessopportunities. Onderstaande data tonen de **evolutie van deze onzekerheid** aan. Het aantal bedrijven in risicozones neemt toe naarmate de effecten van de bijkomende coronamaatregelen inwerken op de bedrijfsomzet.

Situatie begin mei 2020

7	8	9
3.31%	1.38%	27.18%
1142	477	9382
4	5	6
1.65%	1.00%	44.98%
569	345	15526
1	2	3
1.70%	1.30%	17.49%
586	453	6035

Situatie juni 2020

7	8	9
2.80%	2.48%	52.48%
968	858	18152
4	5	6
0.94%	0.75%	28.58%
326	259	9884
1	2	3
0.53%	0.68%	10.77%
182	236	3724

Situatie 31 augustus 2020

7	8	9
2.77%	2.25%	47.98%
965	783	16701
4	5	6
0.91%	0.77%	28.19%
317	268	9812
1	2	3
0.82%	1.04%	15.28%
285	361	5318

Cijfers: Op de X-as vind je de multiscore van een bedrijf op een vast moment vóór de crisis (14 maart 2020). Dit is een score die door dataleverancier Graydon is samengesteld uit 3 parameters: historische feiten (grootte, leeftijd, veranderingen in structuur), balansgegevens en community data zoals betaalachterstand van bedrijven. Dit cijfer geeft aan hoe gezond een bedrijf vóór de crisis was. Op de Y-as lezen we de impactscore van de coronacrisis op een bedrijf. Hiervoor maakt Graydon gebruik van gegevens van de Nationale Bank van België en wekelijkse bevestigingen van meer dan 300 bedrijven in verschillende sectoren. Ze bekijken de opgebouwde reserves van het bedrijf en houden rekening met de ondersteuningsmaatregelen die door de federale en Vlaamse regering zijn genomen o.a. in samenwerking met de banken en verzekeringen.

Door deze X- en Y-as te combineren, krijg je 9 segmenten. Bedrijven uit segmenten 1 tot 4 hebben dringend nood aan bijkomende middelen om deze crisis te overwinnen. Zij hebben de grootste kans op een faillissement. Tussen deze bedrijven zit wel een substantieel verschil tussen de bedrijven die gezond waren vóór de crisis (segment 3) en bedrijven die dit niet waren (segment 1 en 4). Segment 5 en 6 is de middencategorie die de coronacrisis zou kunnen overwinnen op voorwaarde dat deze niet ontzettend lang zal duren en ook een wereldwijde, economische recessie teweegbrengt. De bedrijven in de overige segmenten doen het prima. Zo zien we ook dat bedrijven die in moeilijkheden zaten vóór de crisis er soms beter kunnen uitkomen (segment 7).¹

¹ Bron: <https://graydon.be/scores-inzichten/scores-inzichten/impactscore>

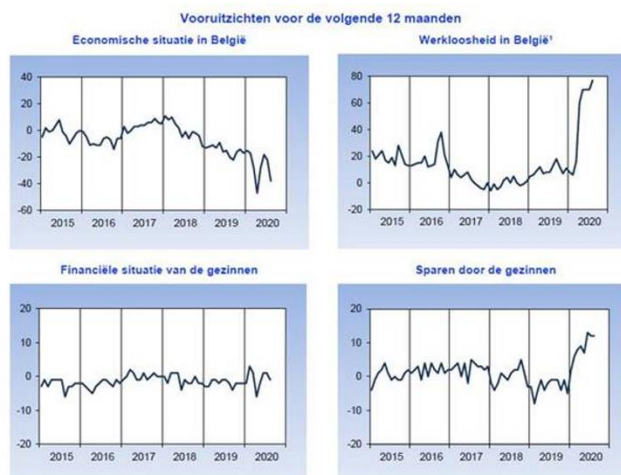
Dit verschil komt ook duidelijk terug in de **verschillende economische sectoren**. De grafiek hieronder links toont de rode segmenten 1-4 **begin mei 2020**, terwijl de grafiek hieronder rechts ons dezelfde segmenten weergeeft op **31 augustus 2020**.

Segmer 1-4			Kolomlabels 1 tot 4		
Sector	%	#	Rijlabels	Aantal van BTW/TVA	Aantal van BTW/TVA2
Landbouw-Bosbouw	2,25%	5	land-bos-visserij	1,81%	4
delfstoffen	36,36%	4	Delfstoffen	20,00%	2
Industrie	12,34%	178	Industrie	14,05%	206
utilities	18,28%	17	Nutsbedrijven	20,69%	18
bouw	23,84%	538	Bouw	15,33%	362
groot-/detailhandel	18,53%	706	Detail/groothandel	18,70%	708
vervoer-opslag	13,55%	103	Transport	16,43%	127
Horeca	47,31%	863	Horeca	28,94%	536
comm & info	12,93%	271	ICT	13,33%	282
Financiën & verzekeringen	14,77%	148	fin. & verzekeringen	18,88%	192
immo	14,12%	188	immo	24,02%	306
vrije beroepen & wetenschap/techniek	10,03%	685	vrije beroepen en wetensch.	13,06%	901
admin. en ondersteuning	20,75%	328	Admin	15,53%	251
openbaar bestuur	9,52%	2	Openbaar bestuur	4,76%	1
onderwijs	87,42%	903	Onderwijs	84,87%	881
maatsch. Diensten/menselijke gezondheidszorg	4,63%	140	mens gezondheidszorg&maatsch. Diensten	6,52%	199
kunst, amusement & recrea	81,55%	1658	kunst, amusement, recrea	27,45%	561
overige diensten	21,86%	352	overige diensten	14,43%	235
huishoudens als werkgever	0,00%		huishoudens	0,00%	
missing	16,01%	554	missing	14,68%	509
Eindtotaal	22,14%	7643	Eindtotaal	18,04%	6281

2.1 CONSUMENTENVERTROUWEN

De coronacrisis heeft ontegensprekelijk een zware **impact op het vertrouwen van zowel consumenten als ondernemers** ten opzichte van de algemene economische situatie.

Volgens de Nationale Bank van België bereikte de **vertrouwensindicator** tijdens de lockdown in april 2020 een **dieptepunt van -26 punten**. Het herstel van het consumentenvertrouwen dat in mei 2020 begon, werd in juli onderbroken door een lichte daling en valt in augustus terug naar het dieptepunt van april 2020. De vertrouwensindicator blijft laag, nl. 16 punten lager dan vóór de coronacrisis. De indicator zit nu **dicht bij het historische dieptepunt** dat bereikt werd in januari en augustus 1985 (-28).²

¹ Wat de vraag over de werkloosheidsvooruitzichten betreft, wijst een stijging op een minder gunstige ontwikkeling en een daling op een gunstiger ontwikkeling.

² Bron grafieken: Nationale Bank van België

De redenen voor het lage consumentenvertrouwen zijn enerzijds de sombere economische vooruitzichten die een gevolg zijn van zowel de verstrengde maatregelen als reactie op de toename van het aantal coronabesmettingen als het uitblijven van een federale regering. Anderzijds kunnen we het lage consumentenvertrouwen toeschrijven aan het toegenomen pessimisme ten opzichte van de mogelijke ontwikkeling van de **werkloosheid** de komende 12 maanden.

Zo verwachten de huishoudens een lichte achteruitgang van hun persoonlijke financiële situatie. De **spaarintenties**, die de afgelopen maanden al fors waren toegenomen, stabiliseerden in augustus 2020. Hoewel deze cijfers kunnen wijzen op een angst voor de toekomst, is het ook mogelijk dat gezinnen door de gezondheidsmaatregelen minder geneigd zijn om te consumeren.

Sinds april 2020 werd de consumentenenquête aangevuld met **2 extra vragen over de gevolgen van de coronacrisis op de financiële situatie van de gezinnen**: "Lijdt uw gezin inkomensverlies als gevolg van de crisis?" en "Hoe lang beschikt uw gezin over een spaarbuffer om de noodzakelijke uitgaven te dekken en in uw levensonderhoud te voorzien?".

³

Vraag 1 'Lijdt uw gezin inkomensverlies als gevolg van de crisis?'

	augustus 2020	p.m. april 2020
Geen verlies	70 %	67 %
Verlies lager dan 10 %	9 %	6 %
Verlies tussen 10 en 30 %	13 %	14 %
Verlies hoger dan 30 %	5 %	6 %
Verlies hoger dan 50 %	3 %	7 %

Vraag 2 'Hoe lang beschikt uw gezin over een spaarbuffer om de noodzakelijke uitgaven (huur, aankopen, enz.) te dekken en in uw levensonderhoud te voorzien?'

	augustus 2020	p.m. april 2020
Minder dan 1 maand	12 %	11 %
Van 1 tot 3 maanden	17 %	20 %
Van 3 tot 6 maanden	20 %	69 %
Meer dan 6 maanden	51 %	

Bovenstaande cijfers tonen aan dat tussen april 2020 (toen de beperkende maatregelen het strengst waren) en augustus 2020 het aandeel van de huishoudens 'met een inkomensverlies van meer dan 50 %' **daalde van 7% naar 3%**. Het aandeel van de huishoudens waarvan het 'inkomensverlies maximaal 10 %' bedroeg, nam in diezelfde periode toe **van 6% naar 9%**.

³ Bron: Nationale Bank van België, maandelijkse consumentenenquête – juli 2020 en augustus 2020 - <http://stat.nbb.be/Index.aspx?DataSetCode=CONSN&lang=nl>

We kunnen algemeen stellen dat het **volume van de spaarbuffer in de loop van de coronacrisis stabiel** is gebleven. Tussen april en augustus 2020 bleef het aandeel van de respondenten die slechts over een zeer kleine spaarbuffer (minder dan 1 maand) beschikken, vrij stabiel: van 11% naar 12%. Daartegenover staat dat in augustus 2020 7 huishoudens op de 10 nog altijd een spaarbuffer van meer dan 3 maanden hebben, zoals ook het geval was in april 2020.

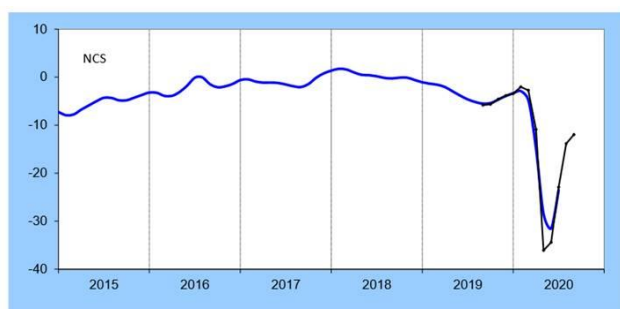
Tussen april en augustus 2020 **daalde het aandeel van de kwetsbaarste huishoudens** (met een verwacht inkomensverlies van minstens 10% en een spaarbuffer van maximaal 3 maanden levensonderhoud) van 12% naar 8%. Omgekeerd **steeg het aandeel van de best beschermde huishoudens** (met een maximaal inkomensverlies van 10% en een spaarbuffer van minstens 3 maanden uitgaven) van 53% naar 59%.

2.2 ONDERNEMERSVERTROUWEN

Het **ondernemersvertrouwen** is volgens de Nationale Bank van België **in augustus 2020 licht gestegen**. De conjunctuurbarometer blijft in augustus aantrekken, voor de vierde maand op rij. Het ondernemingsklimaat verbeterde in de **verwerkende nijverheid en de dienstverlening aan bedrijven**. Het vertrouwen nam daarentegen af in de **bouwnijverheid en de handel**.

- In de **verwerkende nijverheid** blijven de ondernemers hun huidige situatie, met name hun voorraadpeil, gunstiger beoordelen. Ze verwachten ook dat de werkgelegenheid de komende 3 maanden verder zal aantrekken.
- In de **dienstverlening aan bedrijven** stijgt de indicator dankzij optimistischere vooruitzichten voor de eigen bedrijfsactiviteit en de algemene marktvrage.
- De **achteruitgang in de bouwnijverheid** is het gevolg van een inkrimping van het orderbestand en een aanzienlijk verminderde benutting van het materieel. De bedrijfsleiders verwachten echter dat de vraag in de volgende 3 maanden enigszins zal toenemen.
- In de **handel**, waar de indicator opnieuw is gedaald na een forse opflakking in juli, zijn alle componenten verslechterd, nl. die over de werkgelegenheidsvooruitzichten en, nog meer, de prognoses voor de bestellingen bij de leveranciers.

De algemene synthetische afgevlakte curve, die de onderliggende **conjunctuurtrend** weergeeft, is **opwaarts** gericht als gevolg van de positieve resultaten van de voorgaande maanden.⁴

⁴ Bron: Nationale Bank van België- ondernemersvertrouwen in België

Tijdens het peilen naar het ondernemersvertrouwen, krijgen ondernemers ook de vraag “Hoe groot is de kans dat je onderneming failliet zal gaan?”. Onderstaande tabel geeft aan hoeveel % van de respondenten aangeeft dat een **faillissement waarschijnlijk of zeer waarschijnlijk** zal zijn.⁵

	Survey 30 March	Survey 6 April	Survey 13 April	Survey 20 April	Survey 27 April	Survey 5 May	Survey 12 May	Survey 26 May	Survey 9 June	Survey 23 June	Survey 18 August
Accommodation and food service activities	14	20	19	20	24	19	24	20	23	10	20
Agriculture and fishing	9	7	8	0	4	4	0	0	0	0	17
Aviation ²	10	8	18	23	25	0	25	50	0	10	50
Construction	5	7	6	5	5	2	3	3	1	4	5
Consultancy	7	10	8	6	7	9	10	9	5	5	8
Engineering services	9	7	6	9	14	6	11	6	15	8	6
Events and recreation	22	25	29	20	31	28	39	24	24	19	30
Financial and insurance activities	1	1	3	1	1	0	0	3	0	2	2
Human Resources	5	7	9	9	18	8	10	7	10	0	13
Information and communication	6	6	5	11	9	8	10	9	9	7	10
Liberal professions	4	8	4	2	7	1	4	3	6	2	7
Logistics	1	6	2	4	2	4	4	0	0	2	15
Manufacture of computer, electronic and optical products	3	5	6	9	11	5	7	0	0	0	0

⁵ Bron: Nationale Bank van België- ondernemersvertrouwen in België

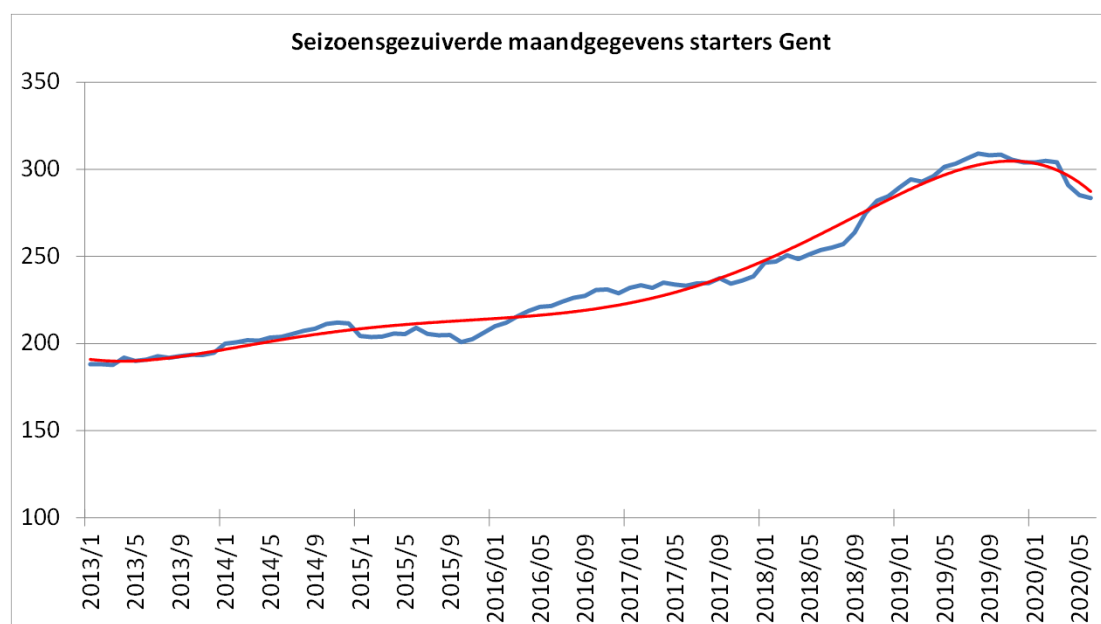
Manufacture of food products	4	5	9	7	10	6	8	11	8	0	5
Manufacture of furniture	9	9	4	9	9	11	0	8	0	0	6
Manufacture of machinery and electrical equipment	3	4	4	5	10	8	8	10	5	2	2
Manufacture of pharmaceutical and chemical products	2	3	3	1	6	3	9	5	4	4	4
Manufacture of plastic and non-metallic products	5	6	11	0	9	5	4	9	0	0	8
Manufacture of textiles, wearing apparel and shoes	16	16	16	20	11	10	5	13	7	12	2
Manufacture of transport equipment ²	10	16	13	9	0	11	25	17	20	14	0
Manufacture of wood and paper products, and printing	9	11	11	9	15	16	13	5	8	17	4
Metallurgy	14	6	7	11	16	10	5	8	5	5	4
Real estate activities	9	9	6	3	4	5	12	0	0	6	4
Retail sales (food)	8	8	7	4	10	5	9	5	5	3	8
Retail sales (non-food)	10	12	9	14	11	11	6	9	9	6	11
Road transport (persons)	13	24	11	16	29	25	30	38	22	11	35
Wholesale	7	7	6	5	11	4	5	6	6	8	6
Belgium³	6	8	7	7	9	7	8	8	6	5	8

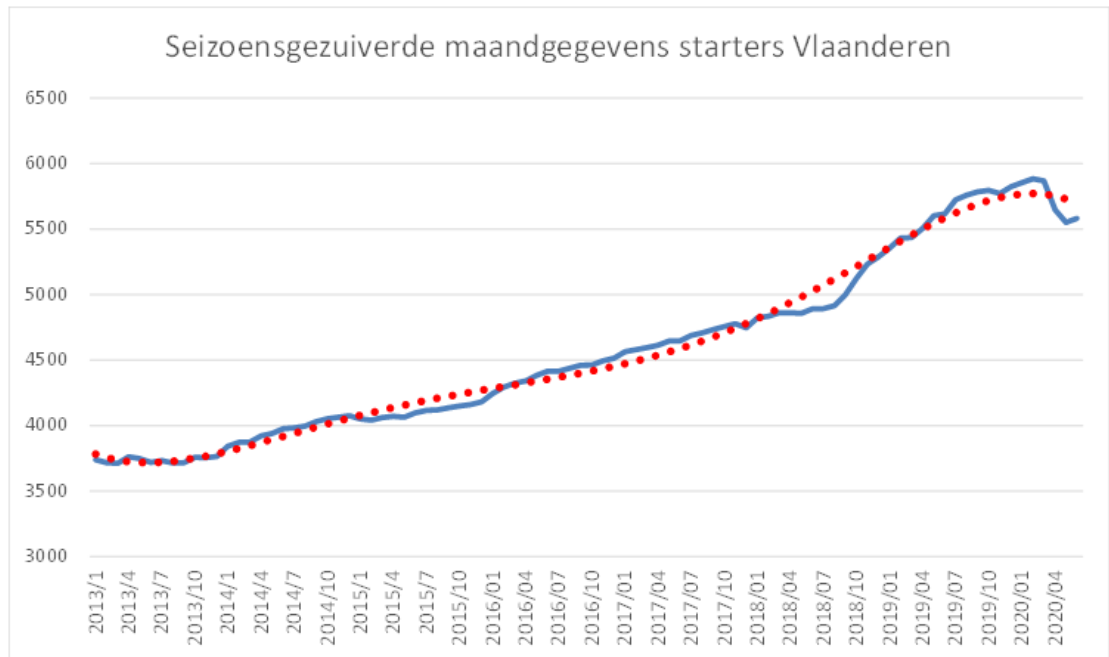
2.3 DEMOGRAFIE ONDERNEMINGEN

2.3.1 Startende ondernemers

Het aantal startende ondernemers in Gent nam een duik in het tweede kwartaal van 2020. Gent tekent **30% minder starters op ten opzichte van het tweede kwartaal in 2019**. Ondernemers stellen hun start uit of lopen vertraging op bij de opstart. Na het derde kwartaal van 2020 zullen we zien of er een heropflakking komt of uitstel ook tot afstel leidt.

Starters Gent: kwartaaldata						
	Q1	Q2	Q3	Q4	TOTAAL	Groei
2017	756	675	687	745	2.863	4%
2018	901	711	808	994	3.414	19%
2019	1.002	835	866	946	3.649	7%
2020	1.002	588				
Groei tov vorig jaar	0%	-30%				

2.3.2 Sectoren met de meeste starters

Als we kijken naar de **top 5 van sectoren met de meeste starters in Gent** in 2020 merken we op dat de **detailhandel** (m.u.v. handel in auto's en motorfietsen) op de eerste plaats staat, gevolgd door gespecialiseerde bouwwerkzaamheden en menselijke gezondheidszorg.

43	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	156
86	Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	154
47	Menselijke gezondheidszorg	134
70	Activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer	117
56	Overige persoonlijke diensten	106

2.3.3 Faillissementen

Voor faillissementen is er een duidelijke tendens. Gent tekende in het tweede kwartaal **67% minder faillissementen** op. Dit opvallend resultaat heeft alles te maken met het volmachtbesluit van de federale regering dat afliep op 17 juni 2020. Wie door de coronacrisis met zijn onderneming in moeilijk vaarwater komt, maar tot 18 maart in goede papieren zat, krijgt een **tijdelijke opschorting**. Hierdoor worden ondernemers als schuldenaren beschermd tegen inbeslagname en faillissement.

Voorlopig tellen we door deze faillissementen slechts een jobverlies van 225 arbeidsplaatsen. In 2019 zaten we rond deze periode al aan 262 verloren jobs door faillissementen. We merken op dat juli en augustus door de vakantieperiode normaal gezien rustige maanden zijn voor de ondernemingsrechtbanken. **Vanaf september voorspelt de Nationale Bank van België echter**

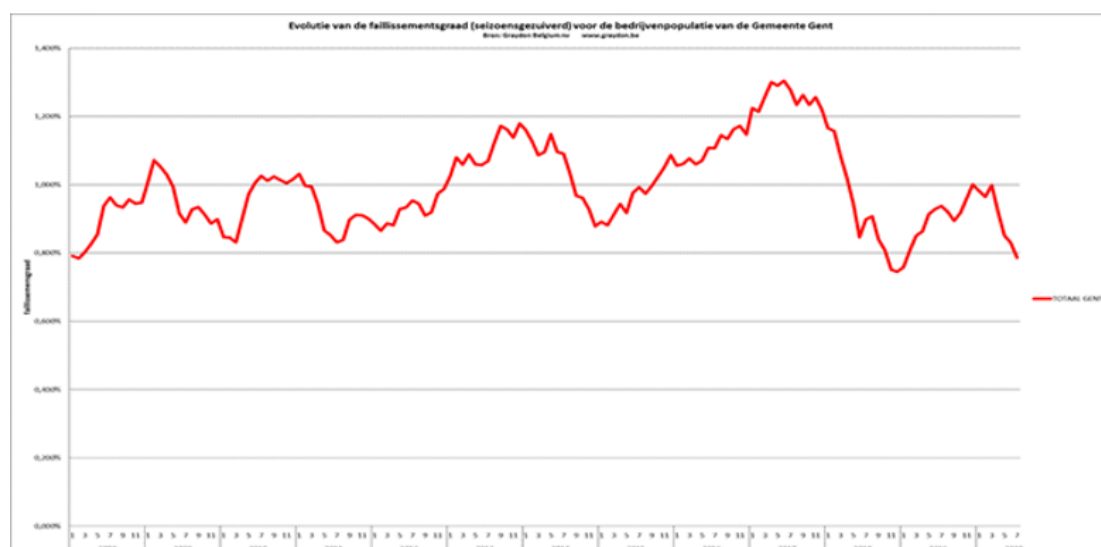
wel een toename van het aantal faillissementen. Een belangrijke toevoeging is ook dat de Belgische economie in het 2de kwartaal van 2020 gekrompen is met **12,2%**.

faillissementen Gent: kwartaaldata						
	Q1	Q2	Q3	Q4	TOTAAL	Groei
2017	99	116	56	77	348	9%
2018	63	50	56	52	221	-36%
2019	98	76	48	87	309	40%
2020	101	25				
Groei tov vorig jaar	3%	-67%				

2.3.4 Sectoren met de meeste faillissementen

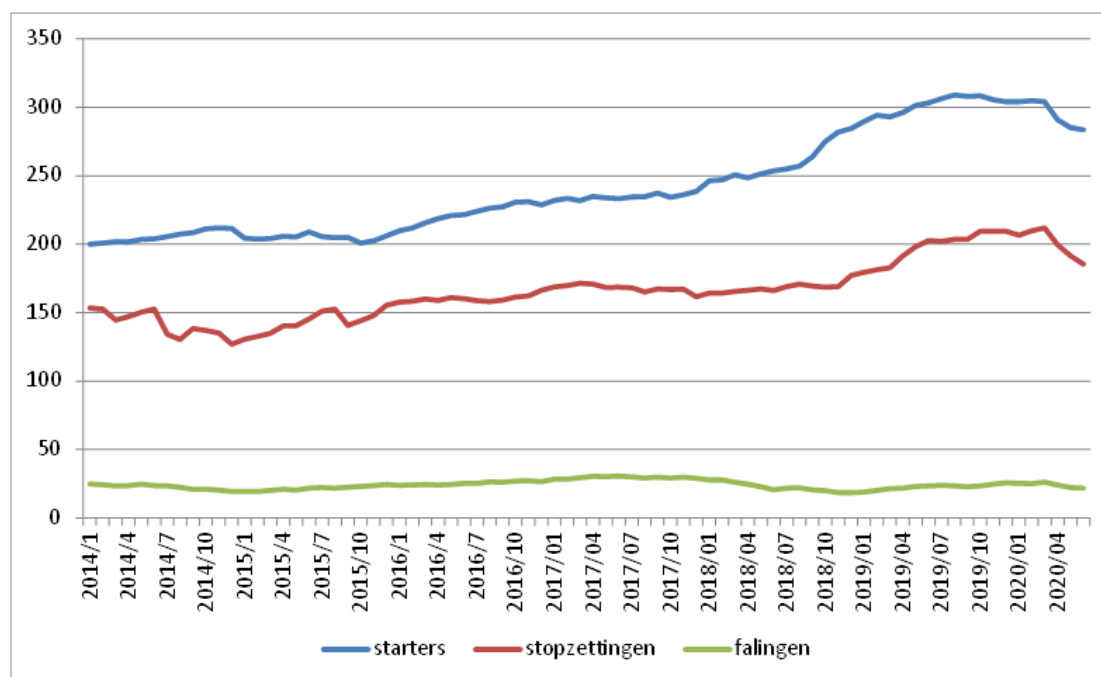
Als we kijken naar de **top 6 van sectoren met de meeste faillissementen in Gent** in 2020 merken we op dat de **eet- en drinkgelegenheden** op de eerste plaats staan.

56	Eet- en drinkgelegenheden	35
0	Nace Onbekend	30
43	Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	16
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	8
46	Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en motorfietsen	7
70	Activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer	7

2.3.5 Stopzettingen

Net zoals de daling van het aantal faillissementen is ook het **aantal stopzettingen dit jaar gedaald met 21%**.⁶ Hier speelt voornamelijk het **uitsteleffect** mee **door de coronapremies** (hinderpremie, sluitingspremie, compensatiepremie, ...) van de Vlaamse en federale regering. Hierdoor zetten veel ondernemingen de stopzetting even on hold.

2.4 OVERZICHT MEEST GEÏMPACTEERDE SECTOREN

Als we kijken naar de **meest geïmpacteerde sectoren in Gent**, komen we tot onderstaande resultaten via dataleverancier Graydon. Zoals we op pagina 4 van dit rapport schreven, hebben bedrijven uit **segmenten 1 tot 4** dringend nood aan bijkomende middelen om deze crisis te overwinnen. Zij hebben de grootste kans op een faillissement. Tussen deze bedrijven zit wel een substantieel verschil tussen de bedrijven die gezond waren vóór de crisis (segment 3) en bedrijven die dit niet waren (segment 1 en 4).⁷

2.4.1 Aantal bedrijven in segmenten 1 tot 4

1. Vrije beroepen en wetenschappen
2. Onderwijs
3. Detail & groothandel

⁶ Bron: Dataleverancier Graydon - starters/falingen en stopzettingen in Gent

⁷ Bron: Dataleverancier Graydon

4. Kunst, amusement en recrea
5. Horeca

2.4.2 Procentueel aantal bedrijven per sector in segmenten 1 tot 4

1. Onderwijs
2. Horeca
3. Kunst, amusement en recrea
4. Immo
5. Grondstoffen/nutbedrijven

2.4.3 Aantal jobs per sector in segment 1 tot 4

1. Groot- en detailhandel (2.763 VTE)
2. Vrije beroepen en wetenschap (1.735 VTE)
3. Horeca (1.399 VTE)
4. Industrie (1.144 VTE)
5. ICT (1.032 VTE)

2.4.4 Benodigd kapitaal per sector na tussenkomst Vlaamse en federale steun

1. Immo (€ 245 mio)
2. Groot- en detailhandel (€ 198 mio)
3. Financiën en verzekeringen (€ 144 mio)
4. industrie (€ 143 mio)
5. bouw (€ 138 mio)

De totale **kapitaalsinjectienood** voor alle Gentse bedrijven in segment 1 tot 4 bedraagt **€ 1,2 miljard**.

2.5 KAPITAALSNOOD

Dataleverancier Graydon hield bij de berekening van de impactscores van deze coronacrisis rekening met verschillende **lokale en federale steunmaatregelen** en hun effecten op de al dan niet verhoogde leefbaarheid van ondernemingen. Via deze modellering adviseerde Graydon het **Economisch Relancecomité** van de Vlaamse regering. Zo berekende ze de kapitaalsnoden van alle economische sectoren en paste de Vlaamse overheid haar ondersteuningsbeleid hierop aan.

Hieronder een overzicht van de kapitaalsnood per sector van alle Gentse ondernemingen uit het risicosegment 1 t.e.m. 4 uit het 9-grid-model van Graydon. De kapitaalsnood is er bij deze bedrijven na alle reeds ontvangen steunmaatregelen van de Vlaamse en federale overheid op 31 augustus.

	# bedrijven	totale kapitaalsnood per sector
missing	509	
landbouw-bosbouw	4	160.716 €
delfstoffen	2	138.184 €
industrie	206	142.668.168 €
nutsbedrijven	18	28.408.874 €
bouw	362	137.770.223 €
Detail- en groothandel	708	198.117.659 €
transport	127	51.076.548 €
horeca	536	25.015.540 €
ICT	282	57.969.806 €
Fin.&verzekeringen	192	143.502.114 €
immo	306	245.518.003 €
vrij beroepen en wetensch	901	96.454.687 €
admin	251	68.427.336 €
openbaar bestuur	1	- €
onderwijs	881	399.358 €
mens. Gezondheid & maatsch diensten	199	9.540.691 €
kunst, amusement, recrea	561	11.688.582 €
overige diensten	235	9.654.814 €
	6281	1.226.511.304 €

Als we inzoomen op de mogelijke steun die alle Gentse bedrijven hebben ontvangen gedurende deze crisisperiode, komen we op een **totaal bedrag van € 549 miljoen**.

	Som van Minimum Total Sum of Measures
missing	315.960 €
huishoudens	231.000 €
landbouw-bosbouw	42.233 €
delfstoffen	513.973 €
industrie	198.669.153 €
nutsbedrijven	1.408.679 €
bouw	73.826.381 €
Groot-en detailhandel	100.681.335 €
transport	15.108.321 €
horeca	48.025.181 €
ICT	2.793.363 €
Fin.&verzekeringen	9.000 €
immo	2.622.284 €
vrij beroepen en wetensch	21.169.464 €
admin	39.292.646 €
openbaar bestuur	- €
onderwijs	2.893.340 €
mens. Gezondheid & maatsch diensten	518.551 €
kunst, amusement, recrea	27.720.053 €
overige diensten	14.063.248 €
Eindtotaal	549.904.164 €

2.6 DETAILNIVEAU MEEST GEÏMPACTEERDE SECTOREN

Sommige sectoren worden door de coronacrisis proportioneel zwaarder getroffen dan andere. Hieronder bekijken we deze sectoren in detail.

2.6.1 Detailhandel en groothandel

In de detail- en groothandel zit **18,7% van de ondernemingen** – goed voor 708 ondernemingen – in financieel zwaar vaarwater. De kans op faling is in deze sector het grootst. Er is dan ook extra kapitaal nodig voor deze sector om de crisisperiode te overleven. Deze ondernemingen in moeilijkheden vertegenwoordigen 2.763 VTE personeel en hebben samen nood aan € 192 miljoen bijkomend kapitaal.

Voor de **groothandel** is binnen deze categorie het zwaarst getroffen. Zowel drankhandelaars, groothandel in bouw materiaal en gereedschap als groothandel in huishoudmateriaal sluiten aan bij deze categorie.

Binnen het segment van de **detailhandel** zien we de grootste problemen bij verkopers van computers, randapparatuur en huismeubilair. In de voedingssector zien we problemen in de wijn- en drankwinkels. De voedingswinkels en straathandel worden procentueel niet zwaar getroffen, maar in beide subsectoren zit meer dan 30% in de oranje segmenten. Ze kunnen met andere woorden de coronacrisis aan, maar zullen in de problemen komen bij een 2de lockdown of langdurige economische recessie.

De detailhandel is wereldwijd onderhevig aan veranderingen op socio-demografisch, maatschappelijk en technologisch vlak. Een veranderd consumentengedrag met een dalende koopbinding en koopattractie, de opkomst van e-commerce, de toenemende leegstand en andere tendensen zorgen voor heel wat **uitdagingen**. Ook de coronacrisis bevestigde een aantal van deze **trends en versnelde de transitie van het retaillandschap**.

Een **verhoogde leegstand** is niet alleen een fenomeen in Gent, maar doet zich in quasi alle centrumsteden voor. Het gemiddelde leegstandspercentage over de 13 centrumsteden bedraagt 10,90 %. Daar zit Gent iets onder met **10,5%**. De voorbije jaren (2018 - 2019) bedroeg het leegstandspercentage in de centrumsteden 8 % en in Gent 11 %.⁸

Geografisch gezien situeert de hoge leegstand zich **niet zozeer in het centrum, maar eerder buiten dit gebied**. Zowel Sint-Denijs-Westrem, de Dampoort, de Heerweg-Zuid, Baarle, de Muide als de Sleepstraat scoren slecht. In Gent-Centrum bedraagt het leegstandspercentage 7,42 %. In bijna alle centrumsteden manifesteert de leegstand zich het sterkst in de centrale gebieden, behalve in Gent, Brugge en Mechelen.

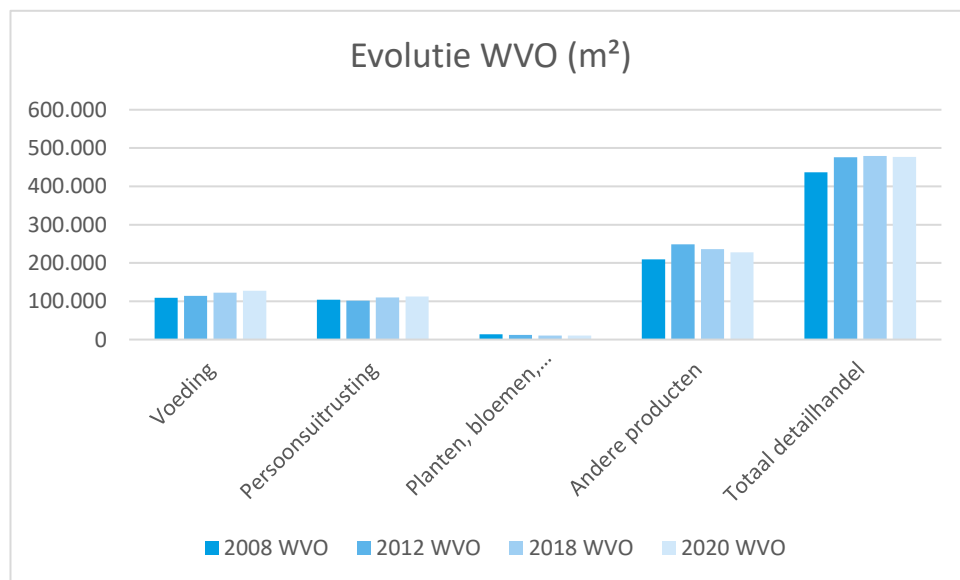
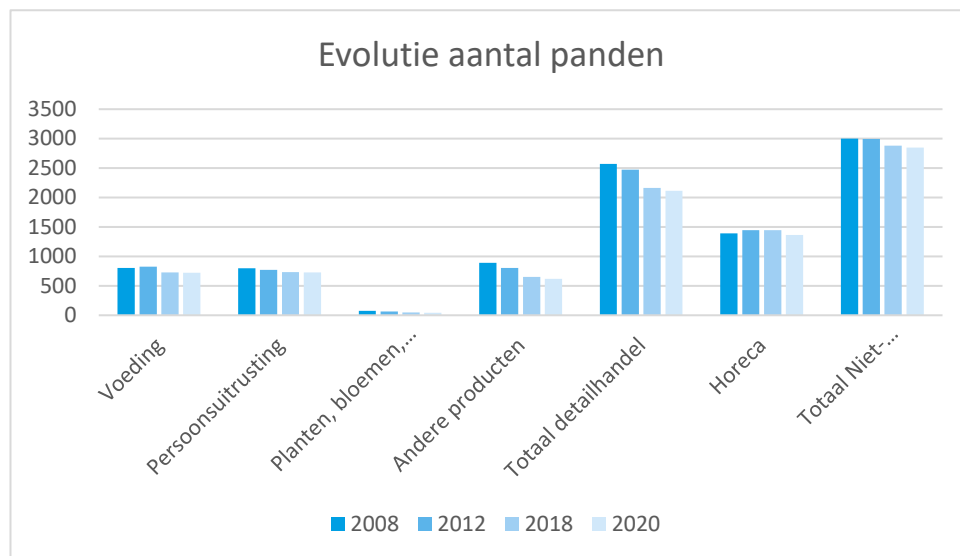
Gent kent een systematische **afname van het aantal verkooppunten en een stijging van de winkelvloeroppervlakte**.⁹ Onderstaande grafieken geven dit goed weer. Cijfers tonen aan dat er een krimp zit in het aantal handelszaken. Bij grote handelszaken zoals baanwinkels stijgt de winkelvloeroppervlakte, waardoor er sprake is van schaalvergroting.

⁸ Bron: Locatus en provincie in cijfers - <https://provincies.incijfers.be/dashboard>

⁹ Bron: Locatus en provincie in cijfers - <https://provincies.incijfers.be/dashboard>

De **impact** van de coronacrisis is **niet voor alle categorieën van detailhandel dezelfde**. Zo steeg de omzet voor supermarkten, doe-het-zelfzaken en elektrowinkels. De modesector – die het al voor de coronacrisis moeilijk had – kreeg te maken met een omzetsdaling van bijna een derde. De omzetverliezen zorgen ervoor dat verschillende ketens, maar ook kleine handelaars, hun winkelnetwerk kritisch bekijken. Dit zorgt voor een versnelde sluiting van minder rendabele winkels. Volgens Expertise News zal dit leiden tot een hogere leegstand en correcties van huurprijzen.¹⁰

Verder heeft de toename van e-commerce ook een grote impact op de **aanbodzijde van de retail**. De toename van onlinewinkels zorgt ervoor dat er in de toekomst minder winkeloppervlakte nodig zal zijn bij een gelijk aantal consumenten.

¹⁰ Bron: Expertise News – Retail Focus 348, Martijn Reviers, 9 juli 2020

2.6.2 Horeca

Circa **28,9%** of 536 Gentse ondernemingen in de sector 'horeca' hebben het financieel moeilijk om deze crisis het hoofd te bieden. Samen vertegenwoordigen deze bedrijven in moeilijkheden 1.399 VTE personeel en hebben ze een kapitaalsnood van € 25 miljoen. Er zijn 29 ondernemingen bij met meer dan 10 personeelsleden (waarvan 11 met meer dan 20).

76% van alle Gentse cateringbedrijven bevinden zich in de rode segmenten (=hoge kans op falen). Ook 28% van de Gentse restaurants met volle bediening ondervinden stevige moeilijkheden. **1 op 4 cafés** (24%) heeft het heel lastig om het hoofd boven water te houden.

2.6.3 Industrie

Circa **14%** of 206 Gentse industriebedrijven zitten in de rode segmenten. Niet zozeer deze aantallen, maar wel de impact van deze bedrijven is groot. Zo hebben deze bedrijven samen 1.144 VTE personeel (waarvan 9 bedrijven > 20 VTE en 1 bedrijf > 100 VTE) en een totale kapitaalsinjectienood van € 143 miljoen. Alle sectoren waar materialen gemaakt worden voor de bouwsector worden het zwaarst getroffen (vb. metalen constructiewerk, beton/cement, kabels, ...).

2.6.4 Onderwijs

In absolute aantallen is de sector van het **niet-gesubsidieerde onderwijs** de zwaarst getroffen sector. Maar liefst **84%** van deze Gentse ondernemingen (881) zitten in de rode segmenten. Slechts 4 van deze 881 ondernemingen stellen personeel tewerk. Alle andere ondernemingen zijn eenmanszaken. We zien vooral een stevige impact op het ondernemerschap omdat alle persoonlijke contacten belemmerd worden en deze coaching (sport/beroepsopleiding/...) volledig beknot wordt.

2.6.5 Kunst- amusement en recrea

De **kunst- en amusementssector** vinden we ook terug in de lijst van zwaarst getroffen sectoren. Maar liefst **27,5%** van de Gentse ondernemingen (561) hebben extra kapitaal nodig om deze crisis te overwinnen, samen goed voor € 11,6 miljoen. Alle activiteiten die bijdragen aan de organisatie van grote events delen in de klappen: organisatie kunstevents (50%), exploitatie van zalen (50%), sportaccommodaties (54%), ondersteunende diensten (vb. licht, geluid, ...), enz.

2.7 ANDERE BRONNEN VOOR BEREKENING OMZETVERLIES

Aanvullend op de Graydon-impactmonitor voegen we onderstaande tabel toe als bijkomende informatiebron. Deze geeft de **evolutie** weer van het **omzetverlies in België** voor de verschillende sectoren sinds het begin van de coronacrisis tot eind augustus 2020. Onderstaande cijfers geven het verschil in percentage weer tussen weekinkomsten van deze periode t.o.v. een gewogen gemiddelde van 2019. ¹¹

A. Revenue loss by sector	Survey 30 March	Survey 6 April	Survey 13 April	Survey 20 April	Survey 27 April	Survey 5 May	Survey 12 May	Survey 26 May	Survey 9 June	Survey 23 June	Survey 18 August
Accommodation and food service activities	-93	-83	-88	-95	-84	-87	-93	-85	-75	-50	-42
Agriculture and fishing	-34	-23	-11	1	-3	-33	0	-17	-4	-19	-2
Aviation ²	-20	-40	-77	-63	-53	-61	-87	-88	-57	-6	-34
Construction	-47	-46	-43	-46	-44	-29	-34	-14	-20	-5	-11
Consultancy	-8	-16	-15	-28	-20	-23	-25	-20	-12	-19	-12
Engineering services	-34	-62	-13	-30	-27	-20	-16	-14	-10	-17	-10
Events and recreation	-74	-92	-84	-88	-88	-84	-89	-92	-63	-86	-81
Financial and insurance activities	-20	-9	-8	-17	-10	-10	-17	-11	-10	-10	-9
Human Resources	-40	-46	-20	-36	-33	-37	-36	-35	-33	-12	-14
Information and communication	-15	-21	-18	-23	-21	-29	-43	-27	-30	-17	-9

¹¹ Bron: Nationale Bank van België

Liberal professions	-25	-21	-15	-28	-27	-22	-27	-12	-11	-15	-14
Logistics	-29	-26	-23	-15	-16	-24	-10	-39	-25	-34	-7
Manufacture of computer, electronic and optical products	-43	-9	-17	-37	-34	-14	-27	-27	-9	-21	-43
Manufacture of food products	-14	-17	-24	-20	-15	-21	-17	-22	-21	-12	-8
Manufacture of furniture	-61	-63	-80	-58	-67	-36	-60	-30	-21	-6	-19
Manufacture of machinery and electrical equipment	-25	-29	-29	-30	-32	-30	-24	-35	-20	-10	-19
Manufacture of pharmaceutical and chemical products	-14	-20	-24	-11	-11	-23	-18	-21	-19	-21	-12
Manufacture of plastic and non-metallic products	-24	-14	-20	-15	-23	-21	-17	-22	-22	-11	-14
Manufacture of textiles, wearing apparel and shoes	-48	-57	-70	-70	-57	-62	-50	-50	-29	-23	-9
Manufacture of transport equipment ²	-32	-63	-74	-29	-75	-59	-47	-36	-16	-23	-4

Manufacture of wood and paper products, and printing	-52	-20	-26	-49	-32	-26	-23	-30	-30	-28	-11
Metallurgy	-21	-12	-34	-18	-33	-31	-25	-36	-27	-31	-25
Real estate activities	-36	-44	-43	-31	-28	-60	-38	0	-9	-21	-10
Retail sales (food)	-3	-4	-8	0	-5	-8	-16	1	-9	-6	1
Retail sales (non-food)	-86	-85	-78	-70	-82	-70	-25	-29	-12	-6	-9
Road transport (persons)	-28	-45	-71	-67	-67	-84	-69	-34	-61	-35	-11
Wholesale	-50	-48	-59	-47	-44	-34	-43	-17	-36	-24	-6
Belgium³	-33	-36	-33	-34	-32	-29	-31	-26	-23	-17	-13

Over de impact van corona op **sectoren zoals de energiesector, het toerisme, de bouw, de auto-industrie en de e-commerce** werden de afgelopen maanden al talrijke studies uitgevoerd en resultaten verspreid. Hieronder lijsten we ze op:

- Energiesector
- Toerisme, bouw, auto-industrie en e-commerce (vanaf pagina 185).

2.8 DIGITALISERING: BOOST E-COMMERCE

Diverse ondernemingen en consumenten ondergingen een versnelde shift naar **digitale oplossingen**. We bekijken hier kort de impact van de coronacrisis op de **e-commerce**.

2019 was het **beste jaar voor de Belgische e-commerce** tot nu toe. Door de verscherpte maatregelen naar aanleiding van de coronacrisis nam de onlineverkoop in 2020 **nóg** meer toe. Zo nam de verkoop in mei 2020 t.o.v. 2019 met bijna de helft toe. Supermarkten, doe-het-zelfzaken en elektrowinkels tekenden na de lockdown mooie groeicijfers op. Daartegenover stond de modesector die het voor de lockdown al moeilijk had. Deze sector kende door de sluiting van de fysieke winkels een omzetzaling van een derde.

De coronacrisis leidt ontegensprekelijk tot **veranderingen in de manier waarop consumenten winkelen, werken, eten en leven**. Zo blijkt uit de PwC 2020 Global Consumer Insights Survey¹² dat de uitbraak van het coronavirus en de gevolgen hiervan enkele evoluties in het consumentengedrag versterken en versnellen. In het onderzoek van PwC werden

¹² Bron: <https://www.pwc.com/gx/en/consumer-markets/consumer-insights-survey/2020/consumer-insights-survey-2020.pdf>

consumenten zowel vóór als na de pandemie bevroegd. De resultaten toonden aan dat de voorkeur voor online winkelen verder toeneemt en dat gezondheid en mentaal welzijn steeds belangrijker worden. Tegelijkertijd willen consumenten veel minder geld uitgeven als gevolg van een lager persoonlijk inkomen.¹³

2.8.1 Betaaltransacties

Volgens een studie van ING¹⁴ hebben Belgische consumenten de eerste 6 weken van de lockdown een derde minder geld uitgegeven en lag het aantal transacties (excl. vaste kosten zoals huur, afbetaling lening, verzekeringspremies, ...) 34% lager. De lockdown had m.a.w. een aanzienlijk **effect op het bestedingsbedrag** van de Belgen en dwong hen hun uitgaven drastisch te verlagen.

Tot 11 mei 2020 mochten enkel winkels die levensmiddelen verkopen open zijn. Het **aantal transacties zakte in totaal met 2%** (klanten gingen minder naar de supermarkt), maar de **uitgaven lagen een kwart hoger** (hamsteren). Bij slagerijen, bakkers en kruidenierswinkels in de buurt zagen we een ander effect. Daar steeg het aantal transacties met 14%. Dat heeft enerzijds te maken met het groeiende succes en de promotie van 'winkelhieren', maar anderzijds ook omdat deze plaatselijke ondernemingen volop elektronische betalingen aanmoedigen (zie grafiek hieronder).

Figuur 120: Belg winkelhiert tijdens de lockdown ...

2.8.2 Voeding

De uitbraak van het coronavirus en de genomen social distancing maatregelen hebben geleid tot een versnelling in ons digitaal aankoopgedrag. Hoewel consumenten nog het liefst boodschappen doen in een fysieke winkel **koopt 35% zijn levensmiddelen online**. De overgrote meerderheid daarvan (86%) is van plan zijn boodschappen blijvend online te doen, zelfs nadat er een einde zou komen aan de social distancing maatregelen.

¹³ Be Commerce Market Monitor - <https://www.becommerce.be/becommerce-in-de-pers> - <https://statbel.fgov.be/nl/themas/conjunctuurindicatoren/omzet/omzet-de-kleinhandel#figures> - De Tijd, Belgen houden vinger op de knip, ook na de coronaversoepeling, 15 mei 2020 - <https://www.valuechain.be/nl/nieuws/detail/7571/pwc-studie-consumenten-kopen-anders-en-willen-minder-uitgeven> - Retail- en horeca-analyse en onderzoek marktpotentieel Stad Gent, Idea Consult, mei 2019

¹⁴ Bron: <https://newsroom.ing.be/belgen-geven-tijdens-lockdown-een-derde-minder-uit-dan-vorig-jaar>

2.8.3 Non-food

Ook voor non-foodartikelen was **fysiek winkelen vóór de coronacrisis nog steeds het populairst** in vergelijking met online winkelen. Maar liefst 47% van de Belgische consumenten zei toen dagelijks of wekelijks fysiek te winkelen in vergelijking met shoppen via de smartphone (30%) of de computer (28%). De maatregelen naar aanleiding van de uitbraak van het coronavirus hebben de **digitale uitgaven sterk doen stijgen**. Zo meldt 45% van de consumenten meer online aankopen te plaatsen via smartphone en 41% van de consumenten meer aankopen te doen via een computer.

2.9 KREDIETAANVRAGEN

Een belangrijke parameter voor veel bedrijven om deze crisis te overwinnen, is de **beschikbaarheid van bijkomende kredieten**. Daarom verstuurt de Nationale Bank van België maandelijks enquêtes over de kredietvoorwaarden van ondernemers.

Uit de in juli 2020 gehouden kwartaalenquête naar de beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen blijkt dat de **algemene voorwaarden voor de toegang tot bankkrediet**, die in april 2020 fors waren verslechterd vanwege de coronacrisis, **amper verbeterd** zijn.

- Zo bedroeg het percentage van ondernemingen dat de kredietvoorwaarden als 'belemmerend' ervaarde in juli 14,9%, ten opzichte van 16,3% in april.
- Uit de resultaten naar bedrijfstak blijkt dat de kredietvoorwaarden ten opzichte van de voorgaande 3 maanden (april, mei en juni) als 'minder belemmerend' werden beschouwd in de diensten aan ondernemingen (van 19,4% naar 15,4%) en, in mindere mate, in de bouwnijverheid (van 12,7% naar 11,6%).
- In de verwerkende nijverheid nam de perceptie inzake kredietbelemmering daarentegen heel licht toe (van 14,3% naar 14,8%).
- Uit de opsplitsing naar ondernemingsgrootte blijkt dat de kredietvoorwaarden enkel in de kleine ondernemingen (minder dan 50 werknemers) als 'minder strak' werden ervaren. In alle andere ondernemingscategorieën is de perceptie van de kredietbelemmering verder toegenomen, vooral in de heel grote ondernemingen (vanaf 500 werknemers).

2.10 BUITENLANDSE EN BINNENLANDSE INVESTERINGEN

De coronacrisis heeft ook een impact op buitenlandse en binnenlandse investeringen. Bedrijven hebben minder geld voor nieuwe investeringen en vestigingen en zullen extra voorzichtig zijn met internationale expansie als ze op hun thuismarkten stevige klappen krijgen.

2.10.1 DIRECTE BUITENLANDSE INVESTERINGEN (FDI)

2019 was een **recordjaar** voor **buitenlandse investeringen in Vlaanderen** (+22,64% ten opzichte van 2018). Deze stijging is vooral te wijten aan uitzonderlijke investeringen in de **chemische sector**. Buitenlandse bedrijven investeerden voor een totaalbedrag van € 5,20 miljard in Vlaamse sites. Dit bracht omgerekend 5.385 extra banen op.

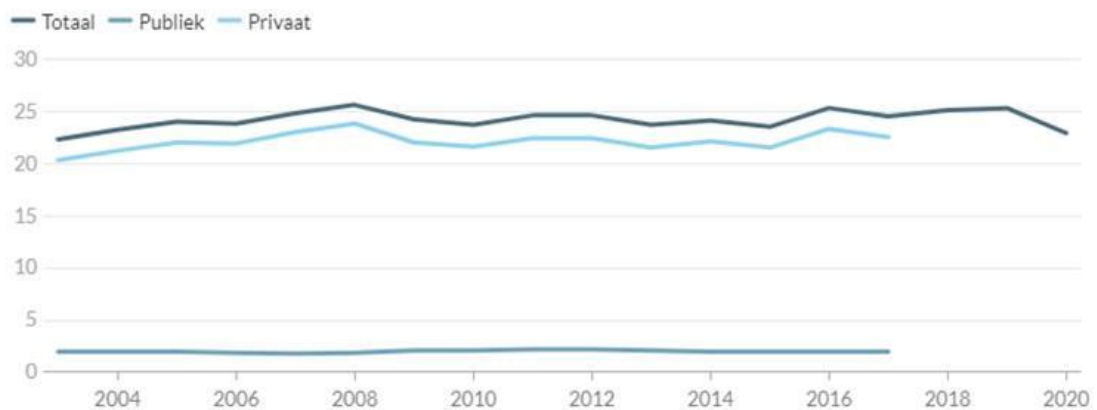
De **eerste cijfers** voor buitenlandse investeringen in 2020 verwachten we pas **begin 2021**. Vanuit Flanders Investment & Trade (FIT)¹⁵ verwachten we wel de komende maanden meer informatie en cijfers om de impact van de coronacrisis te duiden. Op het acquisitieplatform van mei 2020 kon John Verzele van Flanders Investment & Trade wel al het volgende aangeven: “De aanvoer van nieuwe leads lijdt uiteraard onder de coronacrisis, contacten zijn moeilijker en de weerslag zal onvermijdelijk gevoeld worden. Maar niet alles ligt stil. **Sommige sectoren groeien wel**: e-commerce, digitale sectoren, health care en biotech, hernieuwbare energie. Daar wordt door FIT nu meer op gefocust waar mogelijk, o.a. via digitale meetings, webinars e.d.”

2.10.2 BINNENLANDSE INVESTERINGEN

Vlaanderen rapporteerde op 23 juli 2020 dat de **totale investeringsratio**¹⁶ voor 2020 geraamd wordt op **23%**. Dat wil zeggen dat de investeringen in het Vlaamse Gewest goed zijn voor een **kwart van het bruto binnenlands product**. Vlaanderen geeft aan dat dit een **duidelijke daling** is ten opzichte van de voorgaande jaren. Deze daling wordt rechtstreeks gelinkt aan de terugval van de economische activiteit ten gevolge van de coronacrisis.

Op **Europees niveau** scoort Vlaanderen wel nog steeds **boven het gemiddelde van 20.5%**. Ook binnen België is de investeringsratio in Vlaanderen hoger dan Wallonië (22.3%) en Brussel (17.5%).

Investeringsratio
Vlaams Gewest, 2003-2020, in % van bbp

Noot: geen cijfers voor publiek en privaat beschikbaar vanaf 2018. Zie: 'Meer info over definities en bronnen'.
Bron: HERMREG-FPB, BISA, IWEPS, VSA 2020, bewerking Statistiek Vlaanderen

¹⁵ Bron: <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/invest/en/news/foreign-investment-in-flanders-hits-record-high-in-2019>

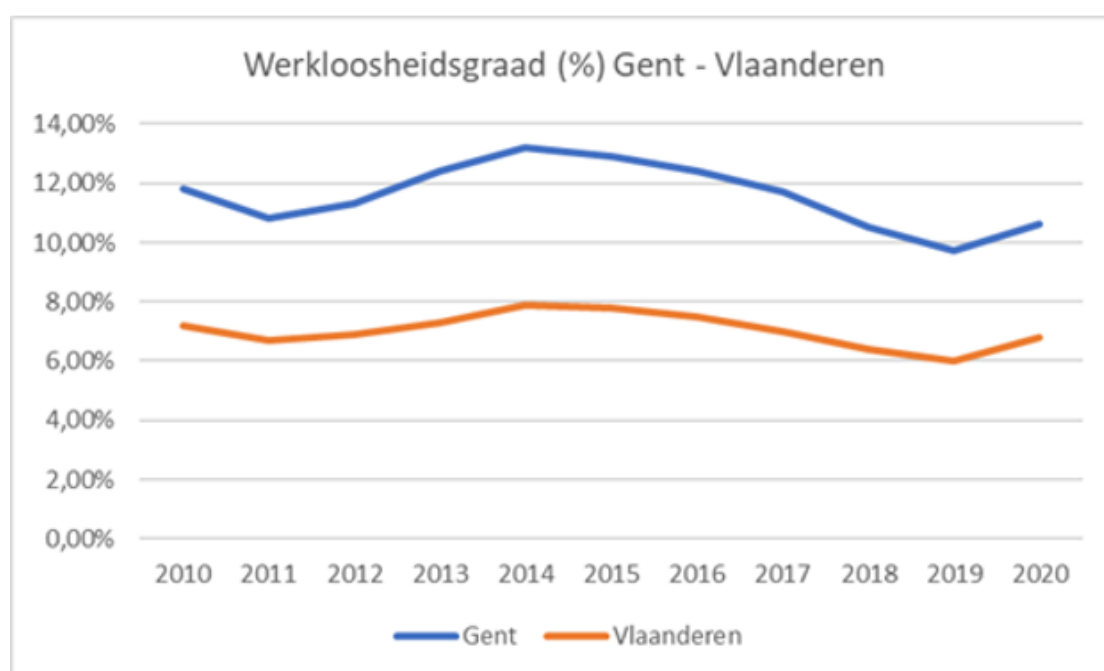
¹⁶ Bron: het aandeel van de totale investeringen in het bbp.

[https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/investeringsratio#investeringsratio van vlaams gewest europees gezien hoog](https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/investeringsratio#investeringsratio%20van%20vlaams%20gewest%20europees%20gezien%20hoog)

3 IMPACT OP DE GENTSE ARBEIDSMARKT

3.1 WERKLOOSHEIDSGRAAD

Door de coronacrisis zien we een kentering in de dalende trend (sinds 2014) in zowel de Gentse als de Vlaamse werkloosheidsgraad. In juli 2020 tekenen we een **werkloosheidsgraad** op voor **Gent en Vlaanderen** van respectievelijk **10,6% en 6,8%**. Voor beiden betreft dit een **stijging t.o.v. juli 2019 met 0,5%**. Ondanks deze aanzienlijke stijging komen de cijfers voorlopig niet in de buurt van de piek die de werkloosheidsgraad kende in 2014 (nl. 13,2% voor Gent en 7,9% voor Vlaanderen).¹⁷

De recente stijging van de werkloosheidsgraad in Gent verloopt **gefaseerd** in een aantal golven.¹⁸

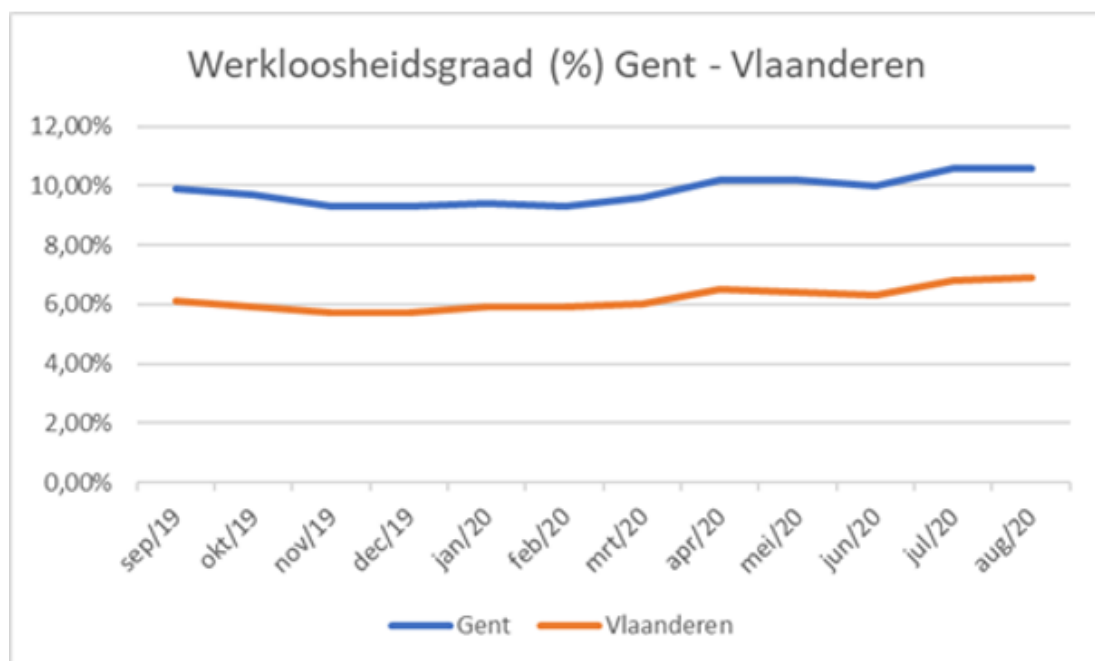
- De **eerste golf** van instroom vatte aan in **maart 2020** en bestond voornamelijk uit **uitzendkrachten**. Van februari 2020 tot april 2020 steeg de Gentse werkloosheidsgraad **van 9,3% naar 10,2%**. Dit cijfer stagneerde in mei.
- Een **tweede (verwachte) golf** van instroom betreft de **schoolverlaters**. Van juni tot juli steeg de Gentse werkloosheidsgraad **van 10,2% naar 10,6%**. In augustus stagneerde dit cijfer. Deze stijging in juni, juli en augustus is een **jaarlijks fenomeen**. Uit voorgaande crisisjaren leerden we immers dat de instroom aan schoolverlaters tijdens crisisperiodes gemiddeld ruim 10.000 schoolverlaters hoger ligt dan in een normaal

¹⁷ Bron: Arvastat, werkzoekendengraad jaargemiddelden

¹⁸ Bron: Arvastat, werkzoekendengraad maandcijfers

jaar. Een stijging in dergelijke grootorde blijft voorlopig nog uit. De beperkte stijging van recente schoolverlaters (< 3 maanden werkzoekend) in beroepsinschakelingstijd (+2,7%) is toe te schrijven aan de **hooggeschoolden** (+38%). Bij **midden-** (-7%) en **laaggeschoolden** (-19,9%) zien we een duidelijke afname. Uit de cijfers van september zal moeten blijken of deze trend zich verderzet.

- Ten slotte wordt ook nog een **derde golf** van instroom verwacht, nl. **werkzoekenden door faillissementen, herstructureringen en zelfstandigen die hun zaak stopzetten**. De timing van deze derde golf is onvoorspelbaar, maar wordt deels uitgesteld door de (bijkomende) steunmaatregelen rond tijdelijke werkloosheid.

3.2 NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Gent telde in augustus 2020 **13.926 niet-werkende werkzoekenden**. Dit is een **stijging van 5,8 %** t.o.v. augustus 2019. Dit komt overeen met een absolute stijging van 761 niet-werkende werkzoekenden. De samenstelling van de Gentse groep niet-werkende werkzoekenden is slechts minimaal gewijzigd op vlak van geslacht, leeftijd, scholingsniveau en duurtijd werkloosheid ten opzichte van augustus 2019.¹⁹

	Gent				Vlaanderen			
	aug/19		aug/20		aug/19		aug/20	
NWWZ Gent	13165		13926		196433		213294	
GESLACHT								
Man	7406	56%	7838	56%	104674	53%	114590	54%

¹⁹ Bron: Arvastat, werkloosheidsgraad kengetallen, maandcijfers

Vrouw	5755	44%	6.088	44%	91759	47%	98704	46%
LEEFTIJD								
<25	2517	19%	2760	20%	42589	22%	46230	22%
25-39	5538	42%	5788	42%	64488	33%	71987	34%
40-54	3181	24%	3351	24%	47316	24%	51455	24%
>55	1929	15%	2027	15%	42040	21%	43622	20%
SCHOLING								
Laag	5939	45%	6150	44%	87229	44%	92330	43%
Midden	3794	29%	4093	29%	66542	34%	73347	34%
Hoog	3386	26%	3683	26%	42662	22%	47617	22%
DUURTIJD								
<1j werkloos	6691	51%	6951	50%	106095	54%	115051	54%
1-2j werkloos	2112	16%	2384	17%	30709	16%	35597	17%
>2j werkloos	4362	33%	4591	33%	59629	30%	62646	29%

Op het vlak van **beroepsaspiratie** zijn er door de coronacrisis wel **duidelijke evoluties in Gent** waar te nemen. Onderstaande tabel toont de procentuele stijging van het aantal Gentse niet-werkende werkzoekenden met een bepaalde jobaspiratie, en dit zowel tussen april 2019 en 2020 als tussen augustus 2019 en 2020. We bekijken deze cijfers enkel procentueel omdat de absolute aantallen vertekend zijn door het feit dat werkzoekenden meerdere beroepsaspiraties kunnen opgeven.

De **volumestijgingen** (ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar) zijn het grootst in deze beroeps categorieën: **transport- en logistieke beroepen** (nl. goederenbehandelaars en chauffeurs), **administratieve beroepen** (vnl. algemene en gespecialiseerde administratieve medewerkers), **personeel in de horeca, handel en verkoop en vrijetijds- en artistieke beroepen**. Voor bovenstaande beroepen worden vaak **tijdelijke contracten of uitzendcontracten** gebruikt. Deze resultaten sluiten aan bij de vaststelling dat een eerste golf van nieuwe ingestroomde werkzoekenden vroeger hoofdzakelijk met een uitzendcontract aan de slag was.²⁰

Beroepsaspiratie NWWZ - Gent	april '19 - april '20	aug '19 - aug '20
Administratieve beroepen	15%	11%
Bouwberoepen	7%	-3%

²⁰ Bron: Arvastat, werkloosheid, indeling naar beroepsgroep, maandcijfers

Communicatie en kennisberoepen	11%	10%
Dienstverlenende beroepen	7%	4%
Horeca, handel en verkoop	13%	9%
Industriële beroepen en ambachten	10%	7%
Land-, tuin- en bosbouw, visserijberoepen	10%	4%
(Para)medische en verzorgende beroepen	5%	1%
Pedagogische beroepen	5%	4%
Transport- en logistiek beroepen	18%	14%
Vrijtijds- en artistieke beroepen	12%	5%

3.3 TIJDELIJKE WERKLOZEN

Bovenstaande cijfers over de Gentse werkloosheidsgraad en niet-werkende werkzoekenden nemen tijdelijke werklozen niet in rekening. In **maart 2020**, de eerste maand dat werkgevers tijdelijke werkloosheid konden aanvragen voor hun werknemers wegens de coronacrisis, telde de RVA **33.595 tijdelijke werklozen** in ondernemingen met een maatschappelijke zetel in Gent. Dit aantal nam verder toe in **april 2020** tot **41.236**. Sinds mei neemt dit aantal af. Zo telde Gent in **juni** nog **18.599 tijdelijke werklozen** (voorlopig het laatste beschikbare cijfer).

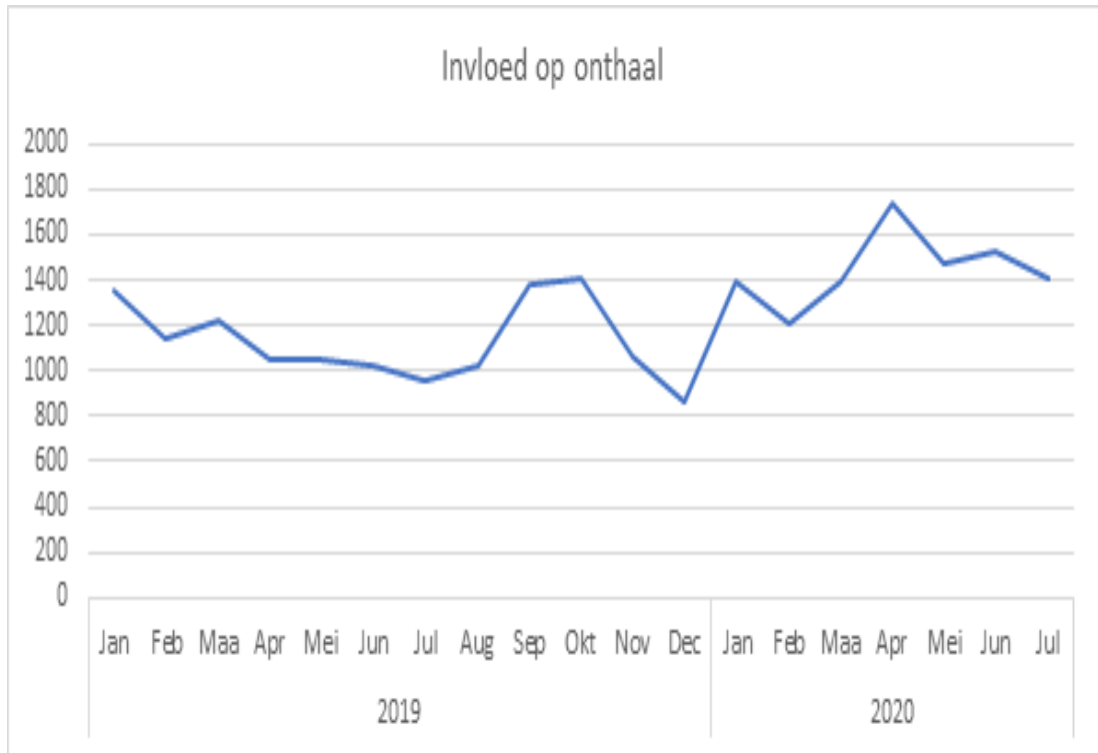
In een enquête van de EGRM (Economic Risk Management Group)²¹ in mei gaven de Belgische ondernemingen aan om ongeveer **1 op 5 tijdelijke werklozen op korte termijn te laten afvloeien**. Omgerekend voor Gent gaat dit om een **6.000-tal banen**.

3.4 LEEFLOONGERECHTIGDEN EN HULPVRAGEN OCMW

3.4.1 Toevloed Gentenaren naar fysieke onthalen OCMW

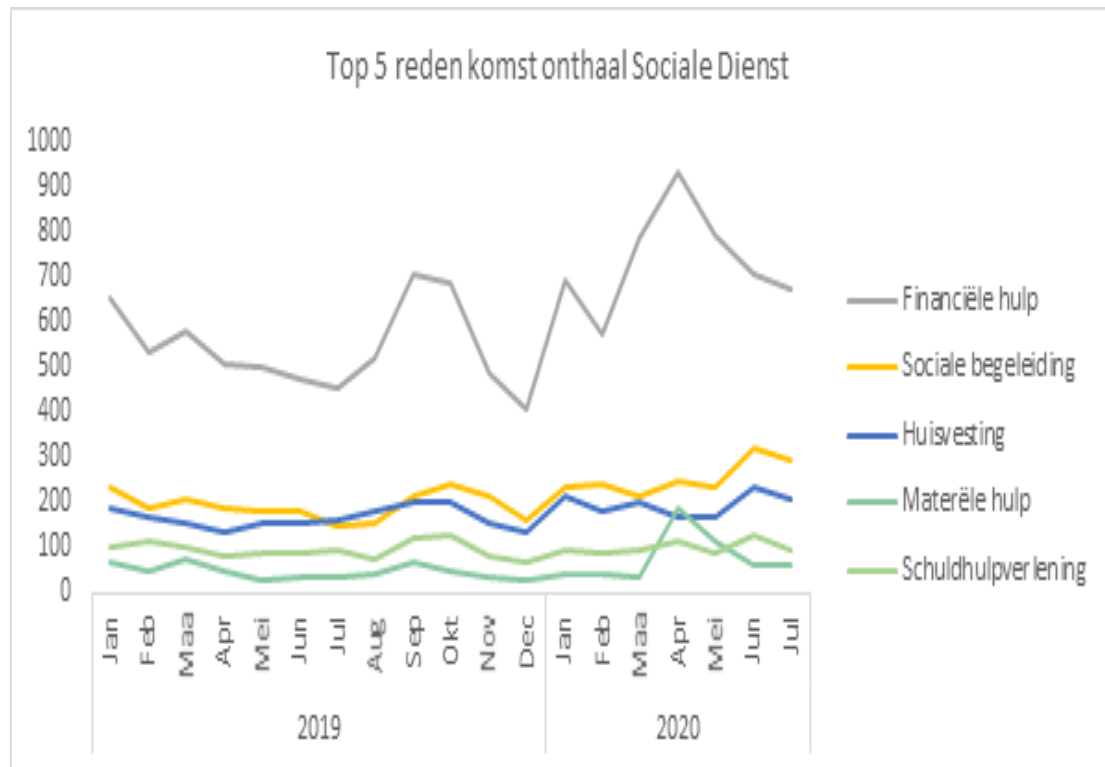
De coronacrisis is voelbaar voor de meest kwetsbare burgers. Zo was er een merkbare **stijging** van het aantal Gentenaren dat zich naar de **onthalen van de welzijnsbureaus van de Sociale Dienst van het OCMW** begaven. Het aantal geregistreerde **hulpvragen** door onthaalmedewerkers lag in het tweede kwartaal van 2020 maar liefst **52% hoger** dan dezelfde periode in 2019.

²¹ Bron: ERMG enquête NBB, 11 mei 2020, <https://www.nbb.be/nl/artikels/het-herstel-van-de-belgische-economie-komt-heel-moeizaam-op-gang-en-tot-180-000-tijdelijk>

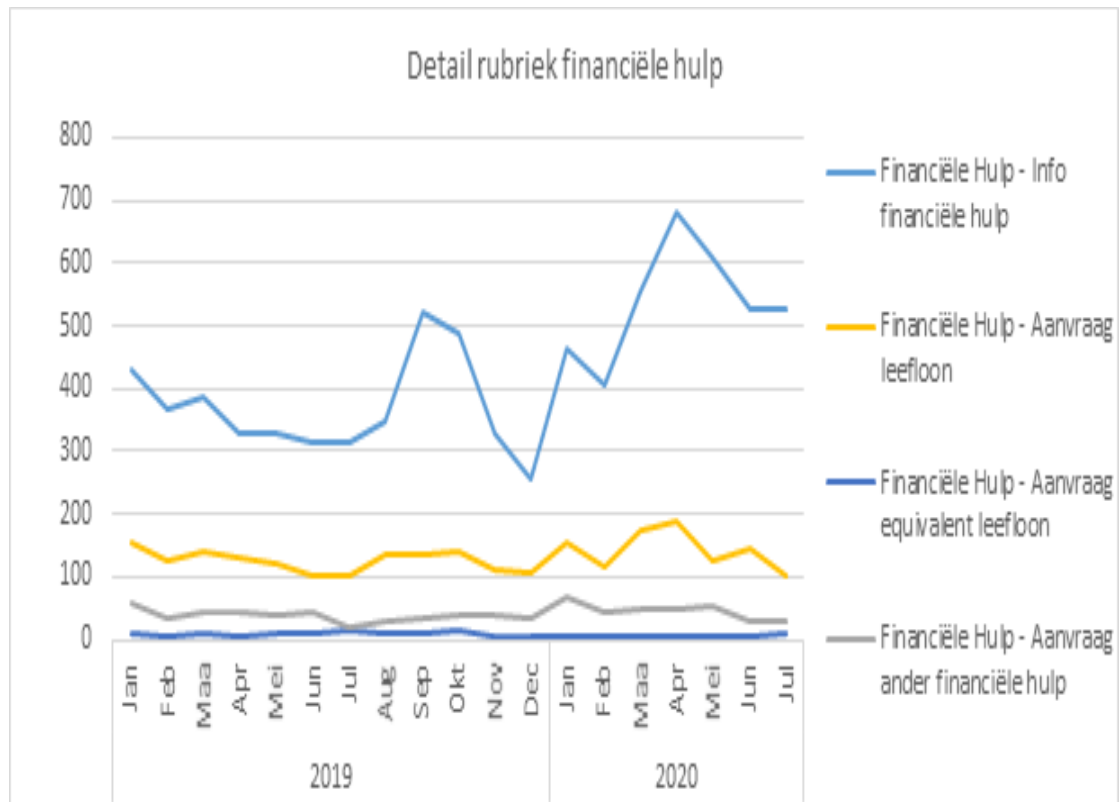

In maart en april 2020 zagen we een **stijging** van het aantal **hulpvragen rond financiële hulp en materiële hulp** (voornamelijk **voedselondersteuning**). Sinds juni is er eveneens een merkbare stijging van de vraag naar **sociale begeleiding** (advies op zowel psychosociaal, administratief als juridisch vlak).

In onderstaande grafiek tonen we de **5 meest voorkomende rubrieken van hulpvragen** aan de OCMW-onthalen:

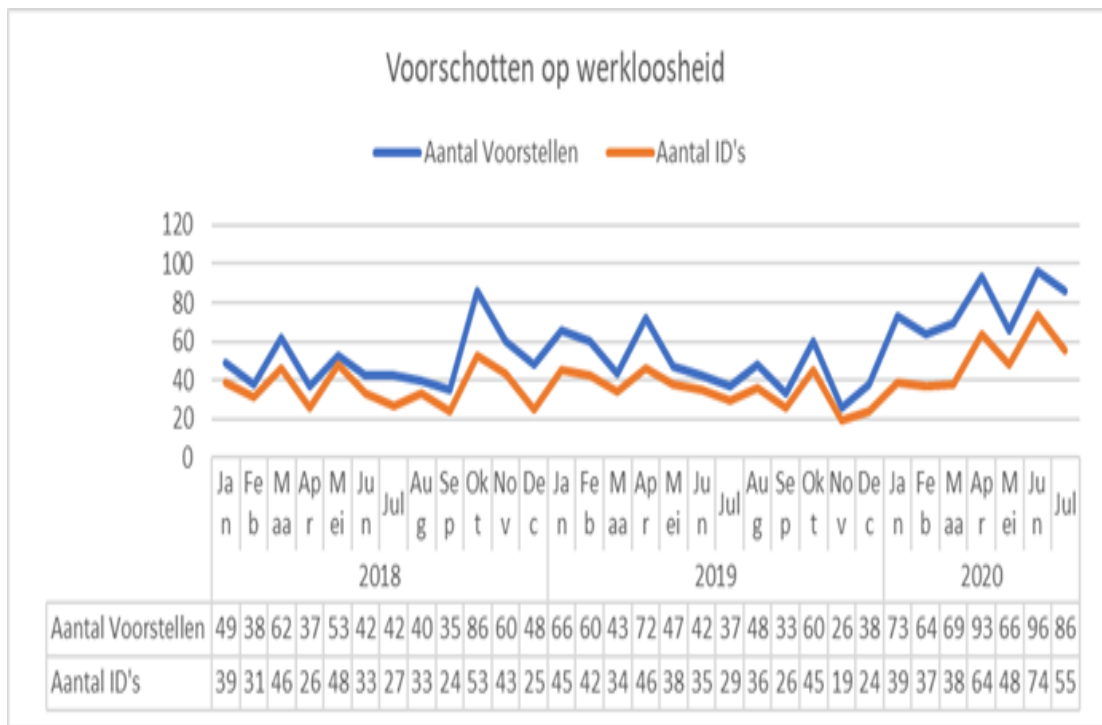
Een groot aandeel van deze hulpvragen rond financiële hulp zijn **informatieve vragen** die beantwoord worden binnen het onthaal en **niet resulteren in een aanvraag voor een financiële tussenkomst**. Informatieve vragen worden hieronder weergegeven als “Financiële Hulp - info financiële hulp”. Een **beperkt deel van de vragen** rond financiële hulp wordt verder opgenomen en leidt tot het **recht op een leefloon, een equivalent leefloon of een andere vorm van financiële ondersteuning zoals een voorschot op tijdelijke werkloosheid**.

3.4.2 Voorschotten op werkloosheid

Gentenaars die in afwachting tot een beslissing van de uitbetalingsinstelling in financiële problemen komen, kunnen een **voorschot op hun werkloosheidsuitkering** aanvragen bij het OCMW. Tijdens de maanden april tem juli zien we een **stijging** van het aantal mensen die deze voorlopige financiële steun kreeg.

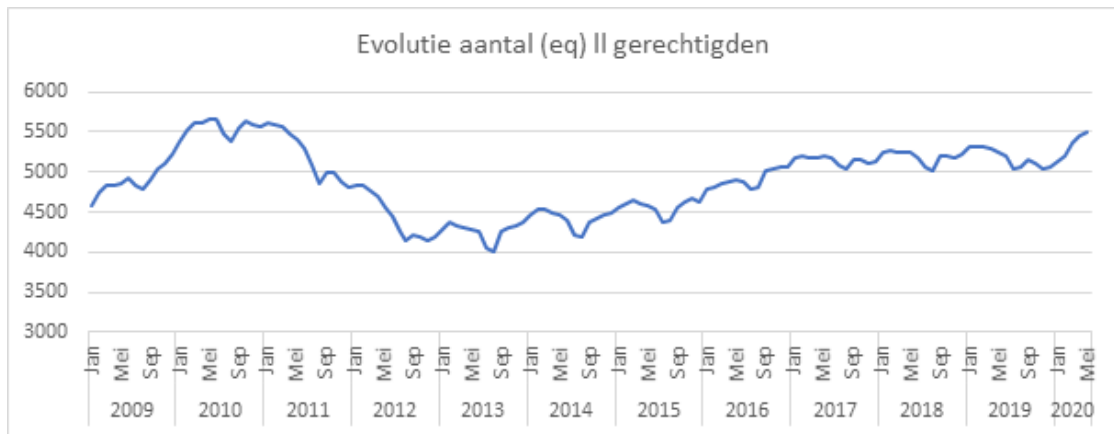
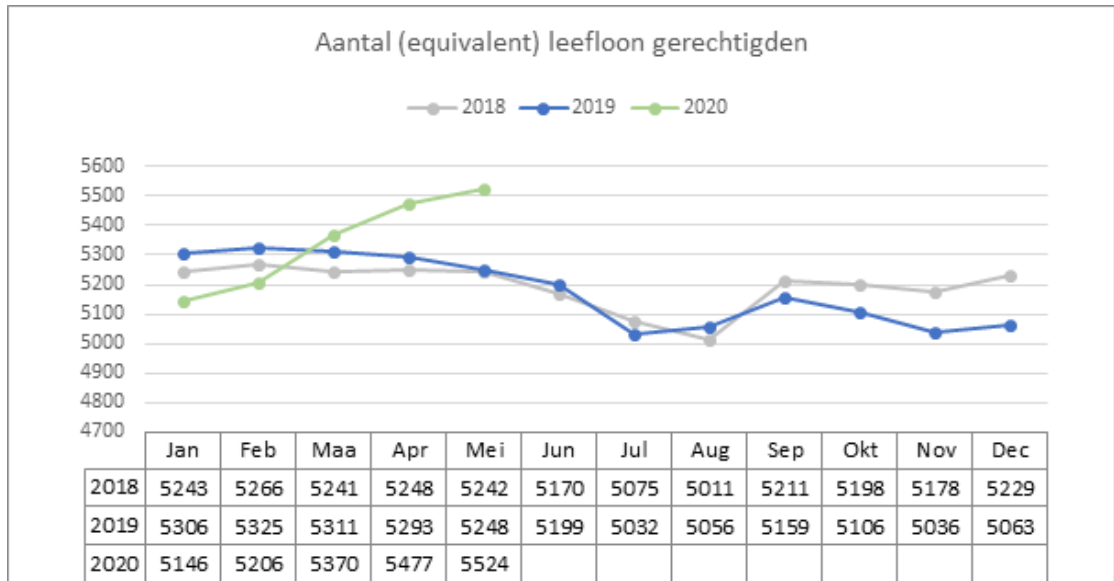
Het **aantal toegekende voorschotten op werkloosheid** lag in het tweede kwartaal van 2020 **meer dan 50% hoger** dan in het tweede kwartaal van 2019.

3.4.3 Impact op (equivalent) leefloongerechtigden

De instroom van nieuwe burgers in het leefloon, in combinatie met hernieuwde instroom en lage uitstroom, leidt tot een **hoog aantal (equivalent) leefloongerechtigden**. In april en mei 2020 zien we een **stijging van respectievelijk 3,5 % en 5,3 %** ten opzichte van 2019.

De cijfers van het tweede kwartaal van 2020 **benaderen de historisch hoge cijfers van 2010**, toen veroorzaakt door de instroom van nieuwe EU-burgers.

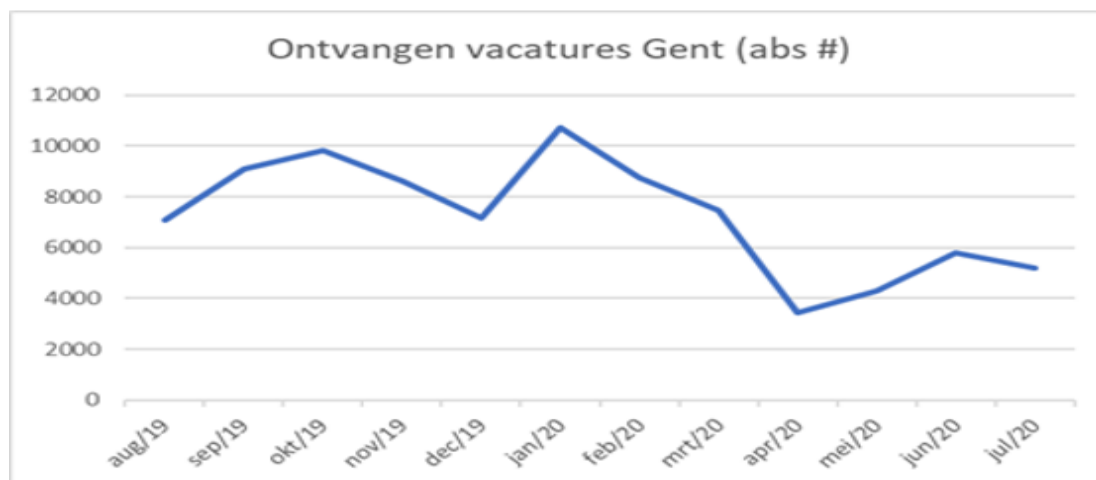
3.5 VACATURES

Door de huidige coronacrisis merken we op dat de evolutie van vacatures **in Gent tot nu toe een gelijkaardige trend als in Vlaanderen** kent. We bekijken hieronder in detail de **ontvangen vacatures en de blijvende mismatch op de arbeidsmarkt**.

3.5.1 Ontvangen vacatures

Het aantal ontvangen vacatures - in een normaal economisch circuit - **daalt sinds februari 2020**. Het bereikte een **dieptepunt in maart en april 2020**, nl. een daling van 48% t.o.v. maart en april 2019 voor Vlaanderen en een **daling van 54% t.o.v. maart en april 2019 voor Gent**. In **mei en juni 2020** nam het aantal ontvangen vacatures opnieuw toe, maar dit aantal bleef beduidend lager dan de cijfers van 2019: nl. een daling van 33% t.o.v. mei en juni 2019 voor Vlaanderen en een **daling van 48% t.o.v. mei en juni 2019 voor Gent**. In **juli 2020** zien we

opnieuw een **daling van het aantal ontvangen vacatures**, maar dit komt overeen met de jaarlijkse trend in de zomermaanden.²²

Onderstaande grafiek²³ van het aantal ontvangen vacatures van de laatste 12 maanden (voor Gent) sinds 2006 toont aan dat **het huidige dieptepunt voorlopig niet in de buurt komt van de uitersten in o.a. 2010 (in de nasleep van de economische crisis) en 2014**. Het valt af te wachten of het voorlopige herstel zich al dan niet zal doorzetten in het najaar.

Belangrijk om mee te geven: bovenstaande cijfers gaan enkel over **vacatures uit het normale economische circuit**, rechtstreeks aan VDAB gerapporteerd. Zowel NEC-vacatures - gerapporteerd door wervings- en selectiekantoren - als uitzendopdrachten maken geen deel uit van deze cijfers.

²² Bron: Arvastat, vacatures NECzUr, maandcijfers

²³ Bron: Arvastat, vacatures NECzUr, sommatie laatste 12 maanden

3.5.2 Blijvende mismatch op de arbeidsmarkt

Het aantal ontvangen vacatures in Gent (gecumuleerd over de maanden maart 2020 tot en met juli 2020) toont een **dalende trend aan t.o.v. dezelfde periode in 2019 voor elke beroepsgroep**, behalve de zorgberoepen en vrijetijds- en artistieke beroepen (een uitzonderlijke piek in maart 2020). We zien vooral **sterke dalingen** in de vacatures voor deze beroepsgroepen: **bouw** (-58%, vnl. bouwvakkers en technici), **communicatie en kennisberoepen** (-56%, vnl. onderzoek- en studiemedewerkers), **horeca, handel en verkoop** (-48%, vnl. horecapersoneel) en **administratieve beroepen** (-44%, vnl. algemeen administratieve medewerkers en minder gespecialiseerde). Behalve de bouwberoepen (goed voor 3% van de Gentse tewerkstelling) zijn elk van deze beroepsgroepen **goed voor minimaal 10% van de Gentse werkgelegenheid**.²⁴

Een sterke daling in dit type vacatures heeft m.a.w. een significante impact op de Gentse arbeidsmarkt.

Ontvangen vacatures regio Gent	% Gentse tewerkst	maart - juli '19	maart - juli '20	
Administratieve beroepen	11%	8357	4714	-44%
Bouwberoepen	3%	7077	2973	-58%
Communicatie en kennisberoepen	10%	1849	805	-56%
Dienstverlenende beroepen	12,5%	2041	1397	-32%
Horeca, handel en verkoop	10%	4325	2266	-48%
Industriële beroepen en ambachten	15%	8223	5794	-30%
Land-, tuin- en bosbouw, visserijberoepen	0,5%	233	170	-27%
(Para)medische en verzorgende beroepen	14,5%	3347	4021	20%
Pedagogische beroepen	14,5%	1050	847	-19%
Transport- en logistiek beroepen	5%	3411	2490	-27%
Vrijetijds- en artistieke beroepen	4%	135	239	77%

Ondanks de sterke daling in het aantal ontvangen (en openstaande) vacatures is de **krachte op de arbeidsmarkt niet noodzakelijk kleiner geworden**. De grote absolute volumedalingen in gevraagd personeel in bepaalde sectoren gaan **niet gepaard met een daling in de vraag**

²⁴ Bron: % Gentse tewerkstelling: eigen cijfers o.b.v. "Lokale arbeidsmarkten", steunpunt werk (2018) & gecumuleerde aantallen vacatures: Arvastat, vacatures NECzUr – NECzUw - uitzend, indeling naar beroepsgroepen, maandcijfers

naar specifieke knelpuntberoepen. Door de coronacrisis zien we op korte termijn namelijk een **toename van werkzoekenden met een jobaspiratie waarin er net minder vacatures worden gerapporteerd**. De **gekende uitdagingen op de arbeidsmarkt** (zoals doorgedreven digitalisering, verdringing van middengeschoolden, het verder evolueren naar een knelpunteconomie) zijn m.a.w. **niet verdwenen door de coronacrisis**.

3.5.3 Ondernemersvertrouwen op vlak van personeel

De Nationale Bank van België peilde in hun enquête bij ondernemers ook naar de **mogelijke veranderingen in personeelsbezetting** (enkel medewerkers op payroll) naar aanleiding van de coronacrisis. Sommige sectoren zoals **accommodation & food service en events & recreation** verwachten vooral een **daling van het personeelsbestand**. Sectoren zoals de **luchtvaart, communicatie en retail (voedsel)** verwachten dan weer een **verhoging**.

Expected change in staff size between pre-crisis situation and the end of the year (excluding self-employed) ¹				
	(in % of the total staff size of the firms in the survey)			
	Survey 26 May	Survey 9 June	Survey 23 June	Survey 18 August
Accommodation and food service activities	-24	-16	-14	-13
Agriculture and fishing	-1	-1	-2	0
Aviation ²	-9	-2	-1	7
Construction	-4	-2	-1	-1
Consultancy	-2	3	-3	-1
Engineering services	-2	-14	-7	-1
Events and recreation	-22	-22	-32	-15
Financial and insurance activities	-1	-2	-9	1
Human Resources	-8	-9	-2	-2
Information and communication	-5	-5	-3	4
Liberal professions	-4	3	-2	-3

Logistics	-8	-6	-10	-3
Manufacture of computer, electronic and optical products	-4	0	-2	-8
Manufacture of food products	-4	-2	-1	-5
Manufacture of furniture	-5	1	-1	3
Manufacture of machinery and electrical equipment	-5	-3	-4	-1
Manufacture of pharmaceutical and chemical products	-1	0	1	0
Manufacture of plastic and non-metallic products	-21	-12	-2	-6
Manufacture of textiles, wearing apparel and shoes	-7	-3	-6	-2
Manufacture of transport equipment ²	-18	1	-3	-2
Manufacture of wood and paper products, and printing	-7	-5	-5	-3
Metallurgy	-4	-3	-10	-5
Real estate activities	-4	-2	-4	0
Retail sales (food)	-2	-4	-3	6
Retail sales (non-food)	-14	-4	-3	-3
Road transport (persons)	-6	-10	-3	-2
Wholesale	-9	-5	-12	-3
Belgium³	-7	-4	-5	-2

4 IMPACT OP NORTH SEA PORT

Tijdens de coronacrisis zet North Sea Port in op het **operationeel houden van de haven en de havenactiviteiten**. Voor de zeevaart en binnenvaart blijven de grenzen open, evenals voor alle ondersteunende diensten. Een speciaal taskforce team richt zich specifiek op de operationele en economische aspecten in de haven en op de vrijwaring van de toelevering van grondstoffen, goederen, voedsel en levensreddende middelen. North Sea Port houdt tijdens deze coronacrisis nauw contact met alle bedrijven, dienstverleners en overheden.

De coronacrisis heeft ook een **economische impact op de bedrijven in de haven**. Bijgevolg bekijkt North Sea Port waar ze oplossingen kan bieden om bepaalde noden te vervullen. Onderstaande belicht de impact van de coronacrisis op de **goederenoverslag** en de **binnenvaart**.

4.1 RESULTATEN EERSTE SEMESTER

4.1.1 Goederenoverslag

North Sea Port boekte in het eerste halfjaar van 2020 een **goederenoverslag via zeevaart van 32,4 miljoen ton, een daling van 11,5%** vergeleken met dezelfde periode in 2019. De coronacrisis liet zich pas echt in het **tweede kwartaal** voelen. Vooral de overslag van **massagoederen** deelde in de klappen.

Waren de eerste zes maanden van vorig jaar nog goed voor 36,6 miljoen ton overslag via zeeschepen, dan was dit in dezelfde periode in 2020 **4,2 miljoen ton minder**. Hier moeten we wel opmerken dat het eerste semester van 2019 het beste ooit was.

De dalende cijfers zitten in alle sectoren, uitgezonderd bij de containers:

- **Vloeibare bulk** daalde met **17,3%** (= 1,8 miljoen ton). Door o.a. de vervroegde onderhoudstops in bedrijven daalde de hoeveelheid petroleum en petroleumproducten.
- **Droge bulk** nam met **7,2%** af (= 1,3 miljoen ton). North Sea Port kende o.a. minder afname van vaste minerale brandstoffen, steenkool en bouwmaterialen. Door de verscherpte coronamaatregelen werd er minder staal geproduceerd (door onder andere een lagere afname in de automobielsector), was er minder energie nodig en kenden veel bouwwerken vertraging of lagen ze zelfs even stil.
- **Ro/ro** kende een terugslag van **29%** (= 0,5 miljoen ton). Dit was onder meer te wijten aan een daling bij de voertuigen (aanhoudende afvoerbepalking richting Groot-Brittannië en het tijdelijk sluiten van een aantal bedrijven in de automobielsector).
- De **breakbulk** ging er **13%** op achteruit (= 0,7 miljoen ton).

De **verliezen** laten zich dus vooral in de **overslag van bulkgoederen** optekenen. De **overslag van containers ging er evenwel op vooruit, met 5,4%**. De groei in de containeroverslag blijft zich ook nu nog steeds verderzetten. Een aantal bedrijven in North Sea Port wist de laatste drie jaar immers **nieuwe (lijn)diensten** aan te trekken.

De coronacrisis liet zich vooral tijdens het **tweede kwartaal** zien, dat op 15,6 miljoen ton afklopte tegenover 18,7 miljoen ton in 2019. Dit maakt een verschil van 3,1 miljoen ton of een **daling met 16,4%**. Het **eerste kwartaal** van dit jaar kende nog een **daling van 6,6%**.

4.1.2 Binnenvaart

Voor de binnenvaart noteerde North Sea Port tijdens de eerste jaarhelft van 2020 een **overslag van 28 miljoen ton** ten opzichte van 29,5 miljoen ton in dezelfde periode in 2019. Dit is een daling van 5% (1,5 miljoen ton). De overslag via de binnenvaart houdt beter stand in vergelijking met de zeevaart. Dat komt voornamelijk door het betere eerste kwartaal waar een meeroverslag van 4,2% werd behaald ten opzichte van 2019 (0,6 miljoen ton). Het tweede kwartaal toont dan weer een verlies van 14% (2,1 miljoen ton). De verliezen zijn terug te vinden in dezelfde sectoren als bij de zeevaart. Dit is een natuurlijk gevolg van North Sea Port als overslagcentrum tussen zeevaart en binnenvaart.

4.2 CONCLUSIE EERSTE SEMESTER

De coronacrisis stopt de gestage groei van North Sea Port en heeft een **impact op de goederenoverslag**. De grensoverschrijdende haven kijkt echter uit naar een licht herstel van de goederenoverslag via de zeevaart en de binnenvaart naar het einde van het jaar toe.

